

N:o 5-6 2011

Hinta 7 €

Karjalain Seimo

Ville Mattinen ja
hänen perheensä
muuttivat farmarit
Jameksiks

Oskari Haukilahti
kirjoitti päiväkirjaa
sotavankeudessa

Alina Čuburova
johtaa nyt
Nuorta Karjalaa

Haluatko kertoa
muille jotakin
karjalaisuudesta?

Kirjoita juttu Karjalan Heimioon!
Seuraavaan Karjalan Heimioon tar-
koitettu aineisto on oltava päätoi-
mittajalla lauantaina 30. heinäkuu-
ta. Hyvää keskikesää!

paatoimittaja@karjalanheimio.fi

Rakennusliike RAKENNUSNELIÖ OY

Helsingintie 9 A 1, 24100 SALO
Puh. 02-7317262, telefax 02-7332626

Juuriltaan karjalainen yritys

Karjalan Heimio

Karjalan Sivistysseura ry:n
jäsenlehti ja äänenkannattaja
- Kirjat ja äänitallenteet vuodelta 1986 -

Seura perustettiin 1906 nimellä Wieman Karjalainen Liitto.
Vuonna 1917 seuran ohjelmaa tuli Karjalan Sivistysseura ry.
Seuran tarkoituksena on ki- ja orjokarjalaisen kieleen ja
kulttuuriin vaikuttamiseen sekä sivistystyön tekemiseen. Seura
pyrkii ylläpitämään karjalaisen perinnettä ja kehittämään
että kehittämään karjalaisen tieteentun.

Karjalan Sivistysseura ry:n jäseneksi pääsee jatkamaan hyvä-
ntuuloon koulutukseen. Jäsenmaksuun sisältyy Karjalan Heimio-
-lehti. Tervetuloa jäseneksi, lehteen ohjelmaksi ja toimijaksi sekä
karjalais-karjalaisen kulttuuriin harrastajaksi.

Lähtötietoja seuran toiminnasta www.karjalaisystyysseura.fi

TÄSSÄ NUMEROSSA

Mattisen sisarukset Rit-
va Vuola sekä Mikko ja
Sakari Mattinen per-
healbumin kuvassa

Aila-Liisa Laurila: **Ville Mattinen,
perhe ja James-farkut** s. 68

Oskari Haukilahti: **Sotavankina
maailmansodan aikaan** s. 76

Anneli Sarhimaa: **ELDIA-projekti
selvittää kielivähemmistöjä** s. 78

Juha-Lassi Tast: **Tarvitaanko
karjalan kirjakieli?** s. 79

Aila-Liisa Laurila: **Katja Hyry vastaa
kymmeneen kysymykseen** s. 80

Tuonilmaisiiin: **Unelma Konkka ja
Erkki Hatakka** s. 82

Elina Hatakka: **Tverin Karajala
odottaa kesävieraita Suomesta** s. 86

Jelena Filippova: **Alina Čuburova
on Nuoren Karjalan piällikkö** s. 90

Aila-Liisa Laurila: **Kysymyksiä
puheenjohtaja Kari Kempiselle** s. 92

Jarmo Rantanen: **Valentina Kovalenko
johtaa Uhut-seuraa** s. 94

Kari Kempinen: **Puheenjohtajan
palsta jatkaa heimohenkisenä** s. 95

Karjalan Heimo

Vuonna 1906 ilmestyi lehden ensimmäinen näyttenumero nimellä Karjalaisten Pakinoita

Toimitus

Päätoimittaja: Aila-Liisa Laurila
Puhelin 0400 755 907 tai 040 514 3351
Sähköposti:
paatoimittaja@karjalanheimo.fi
Kirjeposti:
Lapinkaari 20 B 23, 33180 Tampere
Internet: www.karjalanheimo.fi

Ulkoasu

Taitto: Peter Bange
Sähköposti: pbange@welho.com

Ilmestyminen

Lehti ilmestyy 6 kertaa vuodessa, kaksoisnumeroina. 91. vuosikerta.

Ilmoitushinnat (1.6.2010-)

Takakansi 490 €, sisäkannet II ja III 450 €, 1/1-s. 430 €, 1/2-s. 300 €, 1/3-s. 235 €, 1/4-s. 185 €, 1/6-s. 140 €, 1/8-s. 115 €

Mediakortti (pdf)

www.karjalanheimo.fi

Ilmoitusaineiston toimitusosoite

paatoimittaja@karjalanheimo.fi

Lehden tilaaminen ja osoitteenmuutokset

Karjalan Sivistysseura ry
Osoite: Luotsikatu 9 D, 00160 Helsinki
Puhelin: (09) 171 414
Telefax: (09) 278 4765
Sähköposti:
toimisto@karjalansivistysseura.fi
Internet: www.karjalansivistysseura.fi
Toimisto palvelee: ti ja to klo 10-15

Tilaushinta / jäsenmaksu (2010)

Lehden tilaushinta on 35 € / vuosi.
Yhdistyksen jäsenmaksu on 30 € ja lehti sisältyy jäsenetuna jäsenmaksuun.

Pankkiyhteys

Sampo Pankki 800015-61719

Toimitusneuvosto

Senni Timonen, puheenjohtaja
Max Arhippainen, Tapio Hämynen,
Tuula Koski, Pekka Laaksonen,
Aila-Liisa Laurila, sihteeri

Julkaisija

Karjalan Sivistysseura ry
Internet: www.karjalansivistysseura.fi

Painopaikka

Libris Oy

Oikeudet muutoksiin pidätetään.

ISSN 0449-8828

Helsingissä 15. kesäkuuta 2011

Keiden perintöä kannamme?

Karjalaisten pakinoita, Karjalan kävijä, Karjalaisten sanomat, Karjalan Huomen... Nämä ovat kaikki olleet lehtiä, joita voidaan pitää Karjalan Heimo -lehden edeltäjinä. Vuosina 1925-1931 Karjalan Sivistysseuran äänenkannattaja ilmestyi nimellä Toukomies. Tasan 80 vuotta sitten julkaistiin seuran 25-vuotisjulkaisu. Vuoden 1931 numerossa 4-5 kannen ylälaidassa on teksti Wiena-Aunus ja alalaidassa nimi Toukomies. Väliin mahtui kaksi Karjalan vaakunaa, miekkaa pitävät kädet ja miekkaa heiluttava karhu sekä nykyäänkin tuttu seuran kuvio, jossa kaksi miestä istuu penkillä vastakkain perinteisessä runolauluasennossa. Juhlahlehdessä on yli sata sivua, ja se on lukuisia mainoksiaan myöten täynnä kiinnostavaa luettavaa.

Lehden sivut 89-92 täyttyvät ihmisten nimistä aakkosjärjestyksessä. Lopussa on luku 745 ja alussa otsikko Vienan Karjalaisten Liiton jäsenet 1906-1911. Aakkula, Afanasjeff, Alanko, Arhipoff, Arhippainen, Basilier, Calonius, Dorofejeff, Eloranta, Feoforoff, Gallenius, Haarla, Ivanoff... mielenkiintoisia nimiä toinen toisensa perään.

Kaikelle kansalle tuttuja ovat ainakin kirjailija Santeri Ivalo, taiteilija Eero Järnefelt, professori Kaarle Krohn, kauppaneuvos Juho Lallukka, arkkitehdit Vivi Lönn ja Yrjö Blomstedt sekä professori E.N. Setälä. Lisäksi lehdessä on kuvia jäsenistä, jotka ovat lähettäneet kuvansa toimitukseen lähettäneet. Yhdessä kuvassa lukijaa katsoo kirjailija Ilmari Kianto piippu kourassaan. Samassa lehdessä on myös Kiannon runo Wiluwirsi Wienan Karjalalle. Tuohon aikaan jo pelkästään ihmisten nimillä ja kuvilla otettiin kantaa!

Päätoimittajana oli tuohon aikaan kirjailija Iivo Härkönen. Otsikolla Juhlapäivänä julkaistussa pääkirjoitustekstissä todetaan, että eteenpäin on elävän mieli. Kirjoittajan mielestä elämässä on hetkiä, jolloin menneisyydestä voi ammentaa voimia tulevalle työlle. Kirjoittaja haluaa kiinnittää huomiota seuran toimintaa aikaisemmin ohjanneisiin aatteisiin. Moni alkavan 1930-luvun ajatuksista tuntuu nykypäivän lukijasta väkisinikin etäisiltä, mutta työ karjalaisen kulttuurin ja perinteen puolesta on yhä 2010-luvulla tärkeää.

Tavoitteet eivät ole enää aivan samat kuin 80 vuotta sitten, mutta perinteestä kannattaa pitää kiinni ja kehittää edelleen. Vanhojen sukunimien vaikeuttava lista velvoittaa vastuuseen ja toimintaan.

AILA-LIISA LAURILA
päätoimittaja

Mattisen tehdas puki

nuorison Jameksiin

Heinola kunnioittaa farkkujen valmistusta kesänäyttelyssään

*James päällä joka säällä. Mattisen Teollisuus Oy Heinolas-
sa ja 1960-70-lukujen
ajankuva, Heinolan
kaupunginmuseos-
sa 18. syyskuuta as-
ti. Osoite Kauppaka-
tu 14. Avoinna ti-su
klo 12-16, ke 12-20,
muulloin sopimuksen
mukaan. Liput kol-
meen kohteeseen 12
euroa, alle 18-vuoti-
aat ilmaiseksi.*

James päällä joka säällä oli vetävä mainoslause noin viisi vuosikymmentä sitten ja tänä kesänä se on nimenä näyttelyllä Heinolan kaupunginmuseossa. Näyttely kunnioittaa Mattisen Teollisuus Oy:n historiaa Heinolassa.

Vuokkiniemessä 12. elokuuta vuonna 1884 syntynyt Ville Mattinen loi Suomessa mahtavan liikemiesuran ja tekstiilituotannon, joka on vertaansa vailla. Nyt tekstiiliala on hiipunut Suomessa ja työ siirtynyt halvan työn maihin. Siitä huolimatta Suomessa muistellaan kaiholla ja pienellä hilpeydelläkin aikoja, jolloin nuorisomuoti saapui melkoisella rytinällä maahan.

Mattisen Teollisuus Oy rakennutti Heinolaan suuren tekstiilitehtaan vuonna 1964. Se tarjosi alueen asukkaille, etenkin naisille, satoja uusia työpaikkoja ja oli naisten työllistäjänä merkittävä teollisuuslaitos. Heinola kasvoi, muuttui ja kehittyi 1960-luvulla. Lähiöitä rakennettiin, ihmisiä muutti paikkakunnalle työn perässä muualta, kaupungin ulkoinen ilme uudistui ja nuorisokulttuuri vahvistui.

Mattisen Teollisuuden keskeiseksi tuotemeriksi nousi James. Niihin aikoihin alettiin jopa kaikkia farmarihousuja kutua jameksiksi merkistä riippumatta.

Heinolan kaupunginmuseossa on pa-

riissa näyttelyhuoneessa esillä erilaisia James-housuja, myös niiden kodeissa ommeltuja kopioita sekä muita 1960-80-lukujen vaatteita: sammareita, lippiksiä, värikkäitä pusakoita, haalareita ja takkeja, joista ainakin osan voisi vetää samantien päälleen ja olla retromuodikkaasti tiukasti tässä ajassa kiinni.

Karjalan Heimo kävi tutustumassa James päällä joka säällä -näyttelyyn Ville Mattisen nuoremman pojan, 11. kesäkuuta vuonna 1927 syntyneen Sakari Mattisen kanssa. Hän aloitti tehtaan palveluksessa vappuna 1958. Hänestä tuli teollisuuspuolen toimitusjohtaja, vaikka hän oli haaveillut maanviljelijän amma-

James-malli syntyi jenkkifarkuista

tista. Näyttelyn on suunnitellut amanuenssi Sirpa Juuti. Hän otti Mattiseen ensimmäisen kerran yhteyttä vuonna 2004 ja Juutin mukaan näyttelyä suunniteltiin jo sitäkin ennen.

Sakari Mattinen sanoo, että häntä kiinnosti kovasti markkinointi ja mainonta, mutta ei niinkään kirjanpidon vaatimat numeroiden pyöritykset. Onneksi Ville-isäkin oli sitä mieltä, että debet-kreditihmisiä löytyy palvelukseen muualta.

-Isä osasi hyvin taitavasti ohjata minutkin liikemiehen uralle, vaikka itse ajattelin ensin muuta. Tule vaikka ajamaan sitä kolmipyöräistä, isä houkutteli, Sakari Mattinen kertoo sivuvaunun polkupyörän houkutuksesta.

-Isä oli tavattoman edistysellinen siinäkin, että ymmärsi lähettää minut jo siihen aikaan nuorena opiskelemaan Englantiin. Olin siellä joskus Helsingin olympialaisten aikaan vuonna 1952 noin vuoden verran. Ensin Sandersonilla, sitten PB-villatehtaassa pohjoisessa ja lopuksi kuunteluoppilaana Bradford Collegessa.

Ennen kuin Mattisen Teollisuus rakennutti tekstiilitehtaan Heinolaan, oli toimittu pääkaupunkiseudulla. Mattisen Teollisuus Oy perustettiin Helsingissä vuonna 1948 ja toimipaikka sijaitsi Mechelininkadulla. Kevättalvella 1951 yhtiö muutti Ville Mattinen Oy:n vuonna 1949 ostamalle teollisuustontille Valtilaan osoitteeseen Päijänteentie 18. Sinne nousi 7 000 kuutiometrin kokoinen tehdasrakennus. Myöhemmin sen seitsemänkerroksisuus osoittautui hankalaksi, ja niin lähdettiin etsimään uutta tonttia muualta.

-Pilvenpiirtäjä väärinpäin, Sakari Mattinen sanoo ja kertoo, miten alettiin etsiä tonttia matalalle teollisuushallille.

-Emme tulleet suoraan Heinolaan, vaan kävimme ensin ainakin Riihimäellä ja Hausjärvellä. Heinolassa kaupunginjohtaja tuli tapaamiseemme myöhässä ja olimme jo vähällä lähteä pois, mutta onneksi odottelimme ja saimmekin sitten hyvän tontin!

Heinolaan nousi eri vaiheissa yhteensä 12 000 neliön teollisuushalli. Nyky-

sin rakennuksessa toimii useita eri yrityksiä.

Se, että juuri markkinointi ja mainonta kiinnostivat Sakari Mattista, siunautui onneksi yritykselle. Heti vuonna 1958 hän palkkasi ensimmäisen kerran mainostoimiston asialle. Toimisto oli nimeltään Nykymainonta Oy, ja siitä alkoi pitkä ja tuloksekas yhteistyö mainosmies Oie Salon kanssa. Vuosina 1959-62 luotiin pohja James-merkin suosiolle. Mainonta oli varsin reipasta ja räväkkää.

Ensimmäisiin mainoslauseisiin kuului iskevä ”Joka jannulle Jamekset”. Myöhemmin Lenita Airisto kelpuutti James-farkut muotinäytöksiinsä, ja monet tunnetut nuorisoidolit, kuten Danny alias Ilkka Lipsanen, Kristiina Halkola, Kai Lind, Four Cats, Onni Gideon, Jan Rohde, Viktor Klimenko ja Pertti Purhonen nähtiin esiintymässä mainoksissa. Heinolan näyttelyssä voi katsella myös mainosfilmejä. Osa niistä toimisi todennäköisesti vielä nykyäänkin. Aikoinaan ne saivat myös mainosalan palkintoja.

Mainonta oli kieltämättä kovin amerikkalaisyhteiskunnan ratsastamista ja pistooleilla ampumista lännenelokuvien malliin. Lisäksi autot, nuorisomusiikki ja kaupunkimainen elämä kuuluivat kuvaan mukaan.

Jamesten esikuva oli amerikkalainen filmitähti James Dean. Mattisen Teollisuus otti aluksi käyttöön tähden koko nimen. Vuonna 1959 tuotiin markkinoille James Dean Style -mallisto, mutta se ei kaikkia miellyttänyt. Asiaa paheksuttiin erityisesti siksi, että James Dean oli kuollut. Niin pudotettiin sukunimi pois ja tuotenimeksi rekisteröitiin pelkkä James.

Sakari Mattisen mukaan housujen malli luotiin purkamalla siihen asti myynnissä olleita farkkuja osiksi, muuttamalla kaavaa hieman ja tilaamalla Friitalta nahkamerkit vyökujaan ommeltaviksi.

-Ennen sitä vaihetta kuljimme Oien kanssa kuuntelemassa nuorison toiveita. Muistan, kuinka istuimme vuonna 1958 Hakaniemen torin laidalla Elannon talon alakerrassa Hakakerholla sankan tupakansavun keskellä jututtamassa nuorisoa. Kyselimme, mitä heiltä puuttuu. He

kertoivat, että ostavat laivoista Wrangle-reita, Leetä ja muita.

James-farkuista tuli kova boomi, ja Helsingin tehtaan oli välillä vaikea saada tuotetuksi tavaraa niin paljon kuin kysyntää olisi ollut. Ennen James-farkkujen läpimurtoa oli valmistettu muunlaisia housuja sekä erilaisia puseroita, paitoja ja takkeja. Myös myöhemmin tuotannossa oli paljon muitakin vaatteita kuin farkkuja. Ihan alussa saapashousut oli tärkein tuote, ja vuosien varrella lanseerattiin useita erilaisia tuotenimiä, mutta osa niistä hiipui pois aika nopeasti.

Vuodesta 1954 lähtien Mattisen Teollisuus oli valmistanut vuosittain noin 100 000 tuotetta. Vuonna 1959 määrä oli jo noin 200 000 ja kymmenen vuot-

Sakari Mattinen näyttää Heinolan näyttelyssä Jameksia, joissa on vielä alkuperäiset tehtaan laput paikoillaan.

Näyttely esittelee mainoskuvia eri ajoilta. Jameksia mainostivat tunnetut pop-tähdet.

ta myöhemmin ylitettiin miljoonan kappaleen raja.

Mattisen pääsuunnittelijoita olivat Seija Haapasaari ja Pilvikki Nurminen. Luhta nappasi vuonna 1958 aloittaneen Haapasaaren omille palkkalistoilleen vuonna 1967. Nurminen jatkoi siitä aina vuoteen 1989 asti. Itse yritys oli Mattisilla vuoteen 1986 asti, jolloin Ville Mattisen perikunta myi sen Runar Nyströmille.

Nykyisin James-tuotemerkki kuuluu Luhdalle. Alkuperäinen James-tuotemerkki ja uusi mallisto ovat olleet osa Luhdan L-Fashion Groupin tuoteperhettä 2000-luvun alkupuolelta asti. Farkkujen valmistus tosin tapahtuu nykyisin Kaukoidässä.

Jo aikoinaan 1960-luvulla Mattinen ja Luhta kilpailivat farkkumerkeillä. Luhta nimesi farkkunsu ruotsalaisen nyrkkeilijän Ingemar Johanssonin mukaan Ingoksi, mutta kun ruotsalaisnyrkkeilijä otti useamman kerran lukua Floyd Pattersonin iskujen jälkeen, meni farkuiltakin maine. Luhta jäi silloin alakynteeseen farkkumarkkinoilla.

Sakari Mattinen muistelee yhä mielellään aikoja, joista on nähnyt 20 vuotta unia niiden loppumisen jälkeenkin.

-Se oli vauhdikasta elämää. Meno oli värikästä ja hurjaa. Ei siinä ehtinyt haukotella!

Sakarille puheiden pitäminen on ollut aina vaikeaa, toisin kuin isä-Villelle. Isä olikin usein lyömässä nyrkkiä pöytään ja vaatimassa puheenvuoroa itselleen. Sakarille joulupuheidenkin pitäminen on ollut pakkopullaa.

Heinola on pukeutunut kaikki museokohhteensa kesäksi farkkuun ja ajan henkeen. Kauppakadullakin liehuu James-lippuja. Kaupunginmuseossa kerrotaan Heinolassa toimineen tehtaan sekä sen tuotteiden vaiheista, taidemuseossa tutustutaan ajan kuvataiteeseen sekä designiin, ja Galleria Lambertissa tehdään aikamatka suomalaiseseen kodinsisustukseen noin 40 vuotta sitten.

Tehtaan entiset työntekijät ovat jo koontuneet muistelutilaisuuksiin ja 13. heinäkuuta järjestetään luentotilaisuus.

AILA-LIISA LAURILA

Pitkä matka Vuokkiniemes-

Vienalaisesta Ville Mattisesta tuli kauppaneuvos ja arvostettu liikemies

- Vuokkiniemessä Ylä-Kuitin rannalla, aivan kylän keskustan tuntumassa on Mattisenranta. Kauppaneuvos Ville Mattinen on sieltä lähtöisin.

Elokuussa 1884 syntynyt Filip-poika lähti vähän alle kymmenvuotiaana vuonna 1894 opettelemaan liike-elämän alkeita Suomeen, aluksi setänsä Oton maa-kauppaan Pohjanmaan Ylimarkkuun ja sitten Lipkinin liikkeeseen Vöyrille. Hän haaveili kauppatyöskentäjän työstä.

Mattisen suvun nimiä olivat Matvejev ja Matwejeff. Kantaisänä voi pitää noin

vuonna 1700 syntynyttä Ivan Matvejevia. Konstantin Leontjev Matvejev eli vuosina 1823-1876 ja hänen poikansa oli Ville Mattisen isä Stepan eli Teppo.

Teppo Mattinen syntyi vuonna 1855 ja viljeli tilansa maita ja kasvatti karjaa Vuokkiniemessä. Laukkukaupoilla hän ei käynyt. Luonteeltaan hänen kerrotaan olleen kiivas ja vaativa mies, joka piti ko-

tä Helsingin juhlasaleihin

vaa kuria perheessään. Pituutta hän oli kasvanut peräti 190 senttiä ja hänet nimettiin kyläpäälliköksi.

Teppo oli naimisissa toiseen vuokkiniemeläiseen kantasukuun kuuluvan Seppän (Seppäsen) Annin kanssa, joka oli Loginoveja. Anni tunnettiin kylässä lempeänä ihmisenä ja hän oli syvästi uskonnollinen.

Lapsia parille siunaantui yhdeksän poikaa ja kaksi tyttäätä. Vanhin oli vuonna 1879 syntynyt Pekka. Nasto syntyi vuonna 1882 ja sen jälkeen Ville. Suomeen johti muidenkin kuin Villen tie. Vuonna 1898 syntynyt Jouki-sisar muutti myöhemmin nimensä Jennyksi. Kun Ville oli tullut Suomeen, hän ei enää koskaan tavannut vanhempiaan.

Vanhin veli Pekka Mattinen omisti Suomeen tultuaan kauppaliikkeet Etelä-Pohjanmaalla ja Riihimäellä. Pisimmän

rupeaman, yli 40 vuotta, hän toimi Suomen suurimmassa tekstiilitukkuliikkeessä Lassila & Tikanoja Oy:ssä. Sinne hänet pestasi juuri veli-Ville, joka oli päässyt unelmiensa ammattiin, kauppamatkustajaksi Lassila & Tikanojalle. Pekka erosi muista veljeksistä siinä, että hän oli hiljainen ja harkitseva vanhan ajan herrasmies, Villellä riitti temperamenttia.

Veljekset kuuluvat peruskivinä myös Karjalan Sivistysseuran historiaan. Kun Vienan Karjalaisten Liitto perustettiin Tampereella 3. elokuuta vuonna 1906, valittiin Ville Mattinen sen johtokunnan varajäseneksi yhdessä kauppias I. Arhipaisen kanssa. Varsinainen johtokunnan jäsen Mattisesta tuli vuonna 1924 ja myöhemmin puheenjohtaja ja kunniapuheenjohtaja. Hän oli puheenjohtaja yhtämittaisesti vuodesta 1936 vuoteen 1953.

Pekka-veli toimi monta kymmentä

vuotta Karjalan Sivistysseuran johtokunnan jäsenenä ja rahastonhoitajana. Silloin seura ei kärsinyt rahapulasta, sillä Pekka löysi aina keinot varojen hankkimiseen.

Myös Mattisen suvun nuorin poika, vuonna 1903 syntynyt Pietari oli Suomessa. Hän kävi kauppakoulun ja toimi myyntitehtävissä niin ikään Lassila & Tikanoja Oy:ssä sekä tukkuliike Paasio Oy:ssä ja myös veljiensä omistamissa liikkeissä.

Nykyisin Lassila & Tikanoja tunnetaan pörssiyhtiönä ja toiminnastaan ympäristöhuollon alalla sekä kiinteistöjen ja laitosten tukipalveluissa. Tuohon aikaan yhtiö toimi tukkukaupan alalla ja myytävänä oli muiden muassa tekstiilituotteita. Näin syveni Mattisen tietämys tekstiilialasta. Työkseen hän reissasi ym-

Mattisen sisarukset syntymävuoden mukaan: Pekka 1879, Nasto 1882, Risto 1888, Pietari 1903, Ville 1884, Jouki 1898 ja Juho 1894.

Kotona ei juuri ehtinyt olla

päri Suomea.

Vuoden 1918 sisällissodan jälkeen Lassila & Tikanoja päätti laajentua Vaasasta Helsinkiin. Ville Mattinen nimitettiin Helsinkiin konttorinhoitajaksi ja ensimmäisenä tehtävänä oli hankkia toimitilat kaupungista. Ne löytyivät Kansallis-Osakepankin johtajan Mauri Honkajuuren vinkin pohjalta.

Jo noin kolmen vuoden toiminnan jälkeen Helsingin sivukonttori ohitti pääkonttorin laskutuksen määrässä. Vuonna 1933 aloitettiin oman liiketalon rakentaminen osoitteeseen Etelä-Esplanadi 18. Sen ylimpään kerrokseen Mattisen perhe myös muutti asumaan.

Vuonna 1920 Ville oli mennyt naimisiin lentokenttäpalveluista nykyisin tunnetun John Nurmisen sukuun kuuluvan raumalaisen Aino Nurmisen kanssa. Mikko syntyi vuonna 1923, Ritva 1925 ja Sakari 1927. Vanhin pojista, isoisän kaima Teppo, kuoli 17-vuotiaana onnettomuudessa. Se oli raju isku isä-Villelle. Kaikki muut lapset ovat olleet tavalla tai toisella mukana Mattisen yrityksissä, joista ensimmäinen perustettiin vuonna vuonna 1941.

Ville Mattisen vuonna 1894 syntynyt veli Juho saapui vuonna 1922 Helsinkiin, missä perusti tekstiilituotteiden myyntiin erikoistuneen vähittäiskaupan. Ville Mattinen auttoi veljeään yrityksen perustamisessa. Teollisuusneuvoksen arvon myöhemmin saaneen Juho Mattisen yhtiö oli Helsingin Kutomo ja Kravatti Oy. Hän oli naimisissa toisen Nurmisen tyttären, Inkerin, kanssa.

Ville Mattinen oli 56-vuotias, kun hän perusti yrityksensä Tekstiilitukku-liike Ville Mattinen Oy:n vappuna 1941. Vuonna 1948 perustettiin Mattisen Teollisuus Oy. Vuonna 1952 Ville Mattinen perusti tukkukauppaconttorin myös Tampereelle, Hämeenkatu 21:een ja vielä myyntikonttorit Ouluun ja Jyväskylään. Siihen aikaan hänellä oli vielä paljon elinvuosia jäljellä. Ville Mattinen oli peräti neljännesvuosisata myöhemmin mukana Mattisen Teollisuuden 25-vuotisjuhlissa Heinolassa vuonna 1973. Kunnioitettuna kauppaneuvoksena tietenkin!

Sakari Mattisen ja Ritva Vuolan mukaan isä ei ehtinyt paljon kotona oleilla. Perhe asui Lassila & Tikanojan toimitalon ylimmässä kerroksessa vuoteen 1945 asti. Huoneita oli tusinan verran ja talo-

utta hoiti porilainen Venla. Äiti hoiteli reskontraa yrityksissä.

Pian lapsetkin saivat töitä isän yrityksistä. Vuonna 1955 Ville Mattinen halusi siirtää osan työtaakastaan nuoremmille. Hänen tilalleen uudeksi toimitusjohtajaksi kutsuttiin prokuristi Mikko Mattinen. Kauppaneuvoksen arvon vuonna 1941 saanut Ville Mattinen jäi itse vielä johtokunnan puheenjohtajaksi. Hän oli johtotehtävissä vuoteen 1961 asti.

Mattisen liiketoiminta oli todellista perheyrittämistä. Esimerkiksi vaimo Aino Mattinen toimi johtokunnassa varapuheenjohtajana. Johtokuntaan valittiin myös diplomi-insinööri Unto Vuolan kanssa avioitunut ekonomi-tytär Ritva Vuola ja Sakari Mattinen. Myös Unto Vuola oli mukana yrityksessä parin avioeroon asti. Samoin Mikko-poika oli johtajana. Hän kuoli vuonna 1984.

Ritva Vuolalla oli useita erilaisia tehtäviä. Hän toimi muiden muassa tukku-liikkeen osto- ja tuotepäällikkönä, mutta lähti vetämään uuden Finja-tehtaan toimintaa Portugaliin, Vila Nova de Famalicao. Tekstiilialan työ alkoi vähitellen käydä Suomessa liian kalliiksi, mutta Portugalista löytyi hyvää ja edullista työvoimaa. Ritva vei alaikäiset lapsensa mukanaan Portugaliin. He saivat hoitajakseen Rosan, joka tuli myöhemmin Suomeenkin.

Ritva Vuolan liikunnanopettaja-tyttärellä on kolme lasta ja heilläkin jo lapsia. Lääkäri-pojalla on kolme lasta ja toisella pojalla kaksi. Sakarilla on kaksi poikaa, jotka molemmat asuvat ulkomailla. Vian Karjalan Vuokkiniemi on heille kaikille varsin kaukaista suvun historiaa.

Ville Mattinen kuoli 20. huhtikuuta vuonna 1975. Hänen menestyksensä salaisuuksia olivat määrätietoisuus, rohkeus, tarkkuus ja huolellisuus. Hänellä oli vahva luonne, ja hän pystyi pitämään kaikki narut hyppeissänsä.

Mikon tytär Outi Nyman on kirjoittanut suvun historiasta. Hänen veljensä Timo on myynyt James-tuotteita näihin päiviin asti.

AILA-LIISA LAURILA

Lähteinä on käytetty useita kirjallisia ja sähköisiä lähteitä, baastatteluja sekä Niilo Yrjölän teosta nimeltä Yrittäjäänteen lipunkantajana: kauppaneuvos Ville Mattinen yli 60 vuotta liikemiehen uralla: järjestötyön keskuksahmoja. 1960.

Osa 1

Oulangan Ortto muistelee maailmansodan aikaa

Ortto Zaikov syntyi 24. maaliskuuta vuonna 1885 Oulangan kunnan Soukelon kylässä. Se sijaitsi Vienan Karjalassa Kuusamon itäpuolella. Olosuhteiden pakosta hän joutui muuttamaan Suomen puolelle Yli-lihin, missä hän asui kuolemaansa saakka 1. maaliskuuta vuonna 1962.

Ortto Zaikov suomensi nimensä Oskari Haukilahdeksi. Karjalan Heimo on saanut hänen pojaltaan Niilo Haukilahdelta käyttöönsä Oskari Haukilahden päiväkirjamerkinnot ensimmäisen maailmansodan ajalta.

Vienankarjalainen Oskari Haukilahdi joutui vuonna 1914 sotaan Venäjän tsaarin armeijaan jalkaväen sotamieheksi. Hän taisteli myös samoilla seuduilla, missä ratsuväen kenraali Carl Gustav Mannerheim johti ratsujoukkojaan.

Oskari Haukilahti kirjoitti muistelmansa lyijykynällä pieneen vihkoon, josta Niilo Haukilahti on kirjoittanut sen puhtaaksi vähäisin kielellisin korjauksin. Niilo Haukilahti on 87-vuotias ja asuu Turun Karinakodissa.

Karjalan Heimo julkaisee tässä osan tekstistä ja jatkaa tarinaa seuraavassa numerossa. Teksti on suoraan päiväkirjamuistelmista ja kirjoitettu minä-muotoon. Myös toimitus on tehnyt kieleen

Oskari ja Jenni Haukilahden perhe vuonna 1928. Lapset vasemmalta Matti, Niilo ja Kerttu.

pieniä korjauksia.

Sotatarinat eivät tavallisesti kuulu lehdien aineistoon, mutta tällä kertaa voimme kertoa poikkeuksellisen kiinnostavan palasen tavallisten vienalaisten ihmisten historiaa.

Vuosi 1914

Olin uittotöissä Kumassa Oulangan Susijärvellä. Heinäkuun 27. päivänä vuonna 1914 tuli määräys lähteä sotaan. Meitä kokoontui 28 miestä eri uittotyömailta. Meitä lähti kuljettamaan yksi lautamies Venäjän Kemiin asti. Sitten tultiin laivassa Arkangeliin ja junassa Pietariin. Pietari sai silloin nimen Petrograd.

Tulimme Petrogradiin 7. elokuuta. Siellä hajotettiin koko joukko osastoihin ja 20. elokuuta lähdettiin rintamaa kohti. Pauke alkoi kuulua 24. elokuuta. Jouduimme taisteluun samana yönä. Taistelu kesti yhdeksän tuntia ja oli niin kova,

että komppanian 250 miehestä kuusi jäi ehyeksi. Sitten peräydyttiin ja komppaniaa täydennettiin.

Vuosi 1915

Meidät määrättiin Itävallan rintamalle Karpaateille 14. kesäkuuta 1915. Siellä käytiin kovaa taistelua. Miehiä ja hevosia kaatui.

Noin 4 000 miestä otettiin vangeiksi 15. kesäkuuta 1915 lähellä Lembergä. Jouduin vangiksi. Meidät tuotiin Stryin kaupunkiin. Siellä saimme kupin kakaota ilman leipää puhumattakaan sokerista. Sitten meidät tuotiin erääseen tehtaan huoneeseen ja käskettiin mennä nukkumaan, mutta suolet vain marssivat ja soittelivat. Syömisväli oli kahden päivän mittainen.

Aamulla tulivat käskemään meitä töihin. Kuka ei kerennyt heti lähteä, sai kappilla takapuoleensa. Menimme Stryin

asemalle. Siellä toiset lastasivat ja toiset pinnasivat. Kun siellä oli kaikenlaista ruokatavaraa, niin aina pistettiin suuhun ja välillä taskuunkin. Jos tämä huomattiin, seurasi selkäsäuna. Kesäkuun 22. päivänä meidät siirrettiin Tuhlaan van-kileirille, jossa oli noin 5 000 miestä entisiä vankeja ja määrä kasvoi noin 1 500:lla.

Nyt oli kova nälkä. Joka päivä kuoli sa-toja miehiä. Minulla oli niin kova heik-kous, että en jaksanut pysyä pystyssä. Lankesin piikkilanka-aidan viereen. Ma-kasin vähän aikaa ja virottuaani tulin pa-rakkiin. Siinä alettiin neuvotella, että pitää yrittää karata. Kesäkuun 29. päi-vänä kello kahdeksalta aamulla meitä lähti neljä miestä yrittämään piikkilan-ka-aidan yli, mutta vahdit huomasivat ja rupesivat ampumaan. Kaksi meistä pää-si pakenemaan, kaksi jäi. En tiedä miten heidän kävi.

Me lähdimme kulkemaan tuntematta

paikkakuntaa. Nälkä oli kova. Paistoim-me sieniä, söimme marjoja ja asuimme metsässä. Venäläiset alkoivat perääntyä. Tykinlaukaukset kuuluivat. Me emme välittäneet, vaan kuljimme itää kohti.

Satuimme tulemaan Stryin kau-punkiin ja menimme ilmoittautumaan komendantille. Hän oli hyvä mies. Hän vain tutki meidät ja käski mennä vanki-parakille, missä oli paljon muita vankeja. Hän antoi myös leipää noin 400 gram-maa mieheen ja sanoi, että huomenna pääsette komennukselle maatoihin. Tä-tä me odotimme hartaasti. Oli 15. heinä-kuuta.

Meistä otettiin 90 miestä ja tuotiin lä-helle Lembergiä eräeseen hoviin, jossa oli noin 300 lypsävää lehmää. Siinä saa-tiin päivän annos, noin 400 grammaa leipää ja porkkanakeittoa.

Työnjakoa varten joukko jaettiin mo-neen eri osaan, ja vahtisotilas tuli aina ryhmän perään. Minä olin viimeinen. Viikate ei leikkannut ollenkaan. Siitä huo-limatta niittelin. Meillä oli pomo ja vahti, mutta myös isäntä itse tuli paikalle. Hän sanoi: ”Teillä ei viikate leikkaa. Olette-ko niittänyt kotona?” Vastasin, että olen kyllä, mutta meillä on toisenlaiset viikat-teet. Tähän pomo: ”No, minkälaiset teil-lä on?” Vastasin, että rautaiset.

Sitten isäntä meni moittimaan pomoa. Minut pantiin pois niittymiesten virasta. Työtä oli kaikenlaista. Ruoka oli huonoa. Leipää oli 400 grammaa päivässä, ja se oli puoliksi puujauhoa. Aamulla oli tee-tä ilman sokeria. Keitossa oli perunoita. Juomana oli 30 litraa kurnaalia (= laihaa maitoa) koko sakille. Ei ollut muuta kei-noa kuin ryhtyä varastamaan.

Silloin alettiin! Kuka oli pellon leik-kuussa, pani jyviä taskuunsa. Kuka oli perunan otossa, pani perunoita taskuun-sa. Mutta seurauksena oli joka päivä koti-tarkastus. Jos joltakin jotakin löytyi, niin keppeä tuli palkaksi. Tähän malliin meni siinä talossa yhdeksän kuukautta.

Meidät pantiin kyntämään 28. hei-näkuuta. Meitä oli kaksi miestä ja kaksi paria kyntöhärkiä. Keto oli yhden kilo-metrin pituinen. Me ajoimme ensin yh-dessä. Sitten päätimme, että toinen ajaa mutkan ja toinen nukkuu ojassa.

Olin nukkumassa, kun isäntä sattui tu-lemaan. Hän kirosi ja kysyi: ”Miksi nu-kut?” Vastasin, että olen kipeä. Hän käs-ki mennä lääkärin vastaanotolle. Minä menin. Lääkäri kysyi: ”Mikä teitä vai-

vaa?” Vastasin, että pääni on kipeä. Hän antoi kuumemittarin ja kysyi: ”Osaatte-ko käyttää?” Vastasin, että kyllä osaan, herra lääkäri.

Otin mittarin ja panin kainaloon. Vä-hän ajan päästä katsoin. Se näytti 37 as-tetta. Ajattelin, että ei tämä riitä. Kat-soin, että kukaan ei seuraa minua. Aloin hangata mittari puseroni helmaan ja kat-soin: se näytti 39 astetta. Minulle sanotiin: ”Teidän pitää tulla sairaalaan.” Minä ajattelin, että hyvä tuli, pääsen lepää-mään.

Sain olla sairaalassa 30 päivää. Lääkä-rin määräyksen mukaan raskasta työtä minulla ei saa enää teettää, mutta tätä isäntä ei ottanut kuuleviin korviin. Vä-limme alkoivat huonontua tästä.

Yksi kiva tapaus sattui, kun naapurin kaksi hevosta tuli isännän peltoon. Pel-to oli leikattu ja viljat ajettu. Isäntä otti hevoset takavarikkoon. Naapurin emän-tä tuli illalla pyytämään hevosiaan, mut-ta isäntä määräsi 120 kruunun korvauk-sen. Emännällä ei ollut rahaa. Hän pyysi luottoa, mutta isäntä sanoi, että ei ole mitään luottoa. ”Kun rahat tuot, niin he-voset saat!”

Köyhä emäntä lähti itku silmässä. Mi-nä kuiskasin emännälle, että jos lupaat leivän, niin hevoset tulevat yöllä kotiin. Emäntä suostui tähän. Hevoset oli lukit-tu liiteriin ja pantu heiniä eteen. Meitä oli kaksi miestä samassa puuhassa. Pa-jassa oli seppä samoista vangeista. Me sanoimme sepälle asiamme. Seppä kävi katsomassa lukkoa ja teki avaimen. Me aukaisimme yöllä oven ja päästimme he-voset. Nehän menivät kotiinsa. Me saim-me palkkamme, mutta tästä tulee nyt jäl-kipuheita.

Aamulla kello viideltä isäntä tulee kat-somaan hevosia. Hän ottaa heinätukon kainaloon ja aukaisee liiterin oven, mut-ta sisällä ei ollutkaan hevosia. Hän pol-kee jalkaa ja kiroaa.

Me seurasimme salaa. Aamulla kello kuudelta joimme teetä ja lähdimme töi-hin niin kuin ennenkin. Me kaverit olim-me aina samassa työssä ja olimme jännit-tyneitä siitä, mikä on lopputulos. Illalla kello kuudelta syötiin. Vahtisotilas puh-disteli paikat ja sanoi, että tänne tulee herroja. Me ajattelimme, että taisi tulla jännä paikka. Kaikki vahtisotilaat olivat täysissä aseissa, vahtipäällikkö, isäntä ja kapteeni.

Karjalan Heimoon toimittanut
 NIILLO HAUKILAHTI

Kuva karjalan puhujista täsmentyy tutkimuksessa

Karjalan Heimossa kerrottiin viime syksynä, että karjalan kieltä Suomessa ja Venäjällä tutkitaan monitieteisestä näkökulmasta kansainvälisessä ELDIA projektissa. ELDIA on lyhenne hankkeen englanninkielisestä nimestä European Language Diversity for All eli Eurooppalaista kielidiversiteettiä kaikille. Tässä lisää tietoa tutkimuksen vaiheesta.

ELDIA-hanke kerää luotettavaa ja ajantasaista tietoa Euroopan suurten ja pienten kielten rinnakkainelosta ja vuorovaikutuksesta. Siinä tutkitaan kieliyhteisöjen sisällä ja niiden ulkopuolella vallitsevia asenteita, puhujien kokemuksia, aktiivista toimijuutta ja kielivalintoja. Projektia rahoittaa Euroopan komissio 2,7 miljoonalla eurolla ja se on kaikkien aikojen suurin suomalais-ugrilaisia kieliä käsittelevä kansainvälinen tutkimushanke.

Karjalan lisäksi tutkimuskohteena on kolmetoista suomalais-ugrilaisista kieliyhteisöä eri puolilta Eurooppaa. Tietoa kootaan vertailukelpoisella ja yleistettävällä tavalla. Vertailtavina ovat kymmenessä eri maassa tehdyn neljäntoista tapaus-tutkimuksen tulokset. Muita tutkittavia vähemmistökieliä ovat mm. meänkieli, pohjoissaame, seto, vepsä, viron kieli Saksassa ja slovenianunkari.

Tavoitteena on löytää yleiset kehitysuunnat ja selvittää, missä suhteissa monikieliset puhujayhteisöt muistuttavat toisiaan ja mitä eroja niiden välillä on. Projektin konkreettinen tuote on Euroopan kielten elinvoimaisuusbarometri (EuLaViBar, European Language Vitality Barometer). Se on työkalu, jolla kielten elinvoimaisuutta voidaan mitata ja kielillisen monimuotoisuuden säilymistä tukea.

ELDIA-projekti alkoi maaliskuussa 2010. Ensimmäiseksi kerättiin ja analysoitiin jo olemassa olevaa tutkimustietoa. Suomen karjalankielisiä on useimmiten tutkittu yleisten evakkotutkimusten yhteydessä. Suomessa puhuttavan karjalan kielen ominaisuuksia, muuttumista ja säilymistä tai katoamista on selvitetty hyvin vähän.

Aikaisempi tutkimustieto koottiin kahdeksi raportiksi: Karjalan kieli Suomessa ja Karjalan kieli Venäjällä. Nämä monikymmensivuiset lähtökohtaraportit ovat tärkeä osa projektin lopuksi julkaistavista samannimisistä kirjoista. Raporteista julkaistaan jo keväällä 2011 englanninkieliset lyhennelmät projektin Suomen karjalankielisiä koskevasta tiivistelmästä on tekeillä myös ainakin suomenkielinen versio. Julkaisut voi jokainen ladata kotitietokoneelleen verkkosivulta ilmaiseksi.

Olemassa olevan tiedon pohjalta kehitettiin syksyllä 2010 kyselykaavake ja haastattelupohja uuden tiedon keruuta varten. Venäjän Karjalassa kyselytutkimus toteutettiin haastattelemalla ja siihen osallistui 200 karjalaista. Suomessa eri pitäjäseurojen rekistereistä satunnaisesti poimitut 1 035 vastaanottajaa saivat tammikuussa 2011 kyselylomakkeen postissa.

Postikysely tuotti 381 vastausta, mikä on erinomainen tulos ja kertoo asian olevan Suomen karjalaisille tärkeä. 27-sivuisessa kyselylomakkeessa pyydettiin vastaamaan muun muassa erilaisiin karjalan kielen ja muiden kielten käyttöä koskeviin kysymyksiin ja kysyttiin mielipiteitä niin karjalan kuin muiden Suomessa puhuttavien kielten tulevaisuudennäkömistä.

Vastauksista tehdään tilastoanalyysi. Analyysi kertoo esimerkiksi sen, miten hyvin karjalankielinen kulttuuritarjonta on tavoittanut karjalanpuhujia, missä määrin karjalantaito on siirtynyt vastaajien perheessä sukupolvelta toiselle ja mitä eri-ikäiset tai eri puolilla Suomea asuvat karjalaiset ajattelevat kielensä tulevaisuudesta. Tulosten avulla voidaan päätellä, mitkä kielen säilyttämisen kannalta tärkeät alueet tarvitsevat lisätukea ja missä erityiset ongelmat piilevät.

Karjalaisten haastattelut Suomessa ja Venäjällä tehtiin helmi–maaliskuussa 2011. Sekä ryhmä- että yksilöhaastatteluja tehtiin kummassakin maassa kahdeksan. Nuorimmat haastateltavat olivat teini-ikäisiä. Jotkut heistäkin kertoivat

puhuvansa karjalaa lähes päivittäin.

Osa ryhmistä kokosi yhteen tietyn ikäisiä karjalaisia keskustelemaan kielestään ja identiteetistään. Osa koostui ammatti- ja aktivistiryhmien edustajista kuten toimittajista, kirjailijoista, muusikoista, opettajista ja karjalaisseurojen toimijoista. Näissä keskusteluissa asioita tarkasteltiin enemmän yhteisön ja yhteiskunnan kuin yksilön näkökulmasta.

Haastattelujen tuottama tieto syventää ja laajentaa ymmärrystä karjalan kielen nykytilanteesta. Se myös auttaa tulkitsemaan kyselytutkimuksen ja tilastoanalyysin tuloksia ja täyttämään joitakin aiempaan tutkimukseen jääneitä aukkoja.

Suomessa tehdyistä haastatteluisista vaikutelmaksi jäi varovainen toiveisuus karjalan kielen säilymisen ja kehittymisen suhteen. Erityisen tärkeänä useat haastateltavat vaikuttavat pitävän monitasoisen karjalan kielen opetuksen saatavuutta, omankielistä kirjallisuutta sekä karjalan ja karjalaisen kulttuurin näkyvyyden parantamista yhteiskunnassa. Se, pitääkö ensivaikutelma paikkansa, selviää seuraavien kahden vuoden mittaan.

Projektin etenemistä voi seurata Karjalan Heimosta ja tilaamalla projektin uutiskirjeen sivulta www.eldia-project.org. Vasemmalla olevan valikon linkistä Tietoa projektista pääsee sivulle ELDIAN uutiskirjeet, jolla valitaan uutiskirjeen kieli, annetaan sähköpostiosoite, johon uutiskirje tilataan, ja painetaan lopuksi nappia Subscribe eli tilaa.

ANNELI SARHIMAA

ELDIA-projektin pääkoordinaattori ja Karjala Suomessa -tapaus-tutkimuksen johtaja

• LUKIJALTA • LUKIJALTA • LUKIJALTA • LUKIJALTA • LUKIJALTA • LUKIJALTA •

Karjalan kirjakieli, onko se tarpeellinen?

Professori Pekka Zaikov katsoo (Karjalan Heimo 1-2/2011, s.15), ettei pidä kiirehtiä yhteisen karjalan kirjakielen luomisessa, koska tällä hetkellä on mahdotonta saada karjalaa venäjän rinnalle Karjalan tasavallan viralliseksi kieleksi. Zaikov huomauttaa, että koska Venäjän karjalaiset ovat kaksikielisiä, heidän on helppo luopua vähemmistökielestä, jos tutkijat painostavat keinotekoisien kirjakielen käyttöön.

Onko siis niin, että kun kukin karjalainen kirjoittelee tekstejä omalla murteellaan, jonakin päivänä karjalasta voi tulla Karjalan tasavallan virallinen kieli? Tulisiko kenties odottaa suotuisampaa aikaa Venäjällä, jotta voitaisiin ryhtyä luomaan yhteistä karjalan kirjakieltä? Vai tulisiko meidän odottaa viimeisen äidinkielen karjalaisen kuolemaa, jolloin ei tarvitse enää kiistellä siitä, mistä murteesta tehtäisiin kirjakieli?

Venäjän ja Suomen karjalaiset ovat jo

luopuneet ratkaisevassa asiassa äidinkieliestään: lapsille puhutaan maan valtakieltä. Ne karjalaiset, jotka vielä puhuvat keskenään karjalaa, eivät käsitäkseni luopuisi omasta murteestaan sillä perusteella, että olisi olemassa yhteinen karjalan kirjakieli.

Maaailman noin 6 000 kielestä 90 prosenttia on vaarassa kuolla tällä vuosisadalla. Turvassa ovat vain ne kielet, joilla on yhteiskunnan kaikilla alueilla käytössä oleva kirjakieli. Jaakko Anhava toteaa teoksessaan Maaailman kielet ja kielikunnat (Gaudeamus 1999), että vähemmistöjen kieliä voi ja kannattaa pelastaa murteiden joltisenkin tasoittumisen hinnalla ja että vähemmistökielen säilymisen kannalta ensiarvoista on kehittää sille käyttökelpoinen kirjakieli. Kirjakieli on aina enemmän tai vähemmän keinotekoinen luomus: se on murteiden välinen kompromissi, jossa sovi- taan, miten kieltä kirjoitetaan. Suomen

ja viron kielten nykyinen vankka asema perustuu kirjakieleen, jolle eri murteiden ainekset antavat ilmaisuvoimaa. Jos suomen länsi- ja itämurteiden erot eivät estäneet yhteisen kirjakielen syntyä, kirjakielen luomisen ei pitäisi olla ylivoimaista karjalallekaan. Juuri yhteisen kirjakielen olemassaolo voisi vakuuttaa venäläiset siitä, että karjala on pätevä tasavallan toiseksi viralliseksi kieleksi. Kirjakiellellä ei tietenkään pidä painostaa ketään. Tulee päinvastoin rohkaista karjalaisia käyttämään omaa kieltään suullisesti ja kirjallisesti niin usein kuin mahdollista ja niin hyvin kuin he osaat. Silti viime kädessä karjalan säilyminen riippuu nähdäkseni siitä, että kyetään luomaan normitettu kirjakieli, jolla opetetaan lapsia kouluissa, jolla julkaisetaan kirjoja ja lehtiä ja jota käytetään sähköisessä viestinnässä.

JUHA-LASSI TAST

Pitää kannustaa puhumaan karjalaa

Onko karjalan ja suomen kielellä potentiaalia kehittyä globalisoituvassa Venäjän Karjalassa? Vastausta kysymyksen etsittiin Petroskoissa kansainvälisessä kielikonferenssissa, johon osallistui vähemmistökielten paikallisia sekä Venäjän valtakunnallisen tason ja Euroopan neuvoston asiantuntijoita.

- Nykysukupolvi, joka on osannut karjalan kieltä, on nyt yli 40-vuotiaita. Karjalassa ei ole enää kyliä, joissa karjalaa puhuttaisiin enemmän kuin venäjän kieltä, toteaa Helsingin yliopiston professori Janne Saarikivi.

Suomalainen professori ei ole optimistinen karjalan kielen tulevaisuuden suhteen nykyisessä vaikeassa kielipoliittisessa tilanteessa. Hänen mielestään karjalan kielen voi pelastaa, jos kielipolitiikka tasavallassa muuttuu parempaan päin.

- Pitää kannustaa puhumista karjalan kielellä päiväkodeissa, kouluissa ja perheissä, Saarikivi sanoo. (Karjalan Sanomat)

Suomen kielen asema heikkenee Karjalassa

Suomen kielen ja sen opetuksen tarpeellisuudella ei ole riittävästi ymmärtäjiä Karjalan tasavallan hallinnossa. Tätä mieltä on Petroskoin suomalais-ugrilaisen koulun suomen opettaja ja vararehtori Jekaterina Semjonova.

- Suomi on kuin päänsärky opetusministeriölle. Semjonovan mukaan Karjalan kansallisuuspolitiikan komiteassa ja opetusministeriössä ei ole suomen kielen osajia, jotka haluivat puolustaa suomen asemaa Karjalassa. Tämän vuoksi toiveet suomen aseman parantamisesta eivät välity Moskovaan valtion tasollekaan.

Petroskoin 17. koulun suomen opettaja Irina Syrjäläinen on osittain samaa mieltä. Hän kuitenkin tahtoo uskoa, että on vielä niitäkin, jotka ymmärtävät suomen opetuksen ja säilyttämisen tärkeyden. (Karjalan Sanomat)

Viena on Katja Hyrylle

Filosofian lisensiaatti Katja Hyry väitteli tohtoriksi Rovaniemellä 9. huhtikuuta. Hän tarkastelee väitöstutkimuksensa jälkiä, joita 1920-luvulla Suomeen saapuneet Vienen pakolaiset ja heidän jälkeläisensä ovat jättäneet ympäristöönsä omista vaiheistaan ja kokemuksistaan.

Karjalan Heimo kysyi 10 kysymystä Katja Hyryltä.

1. Väitöstutkimuksesi Meistä jäi taas jälki kertoo, miten ihmiset sopeutuvat taiteen avulla muuttuneisiin elämänolosuhteisiin. Onko taidetehtöjen tekeminen mielestäsi välttämätöntä mielen terveyden säilymisen kannalta? Mikä niiden vaikutus kaiken kaikkiaan on?

- Tutkimukseni suuri oivallus oli se, miten monilla tavoilla pakolaiset työstävät kokemuksiaan. Kaikilla näillä työstämistavoilla on varmasti merkitystä mielen terveydelle. On tärkeää, että vastaanottava yhteiskunta tukee erilaisten ilmaisukeinojen oppimista. Koulussa sellaisia opiskellaan esimerkiksi taito- ja taideaineissa.

2. Kerrot muutamia aika karuja ihmiskohtaloita väitöksessäsi. Miten esimerkiksi omaan sukuun kuuluvalla Vilho Pentikäiselle kävi hänen loikattua Neuvostoliittoon ja miten Suomeen jäänyt suku sopeutui tilanteeseen?

- Sitä ei tiedetä. Asiasta on oletuksia ja huhupuheita, mutta ei varmaa tietoa. Tämä on sinänsä tyypillistä itärajan ylittäneiden kohdalla. Sopeutuminen oli vaikeaa, mutta vaihtoehtoja ei ollut.

3. Kerrot myös tunnetusta Suomeen tulleesta runolaulajasta Marina Takalosta ja hänen Vienen Karjalaan jääneestä tyttärestään Stepanie Kemovasta. Äiti ja tytär joutuivat ikiajoiksi eroon toisistaan, joskin he saivat tavata. Kuinka suuri kärsimys ero heille mielestäsi oli, ja miten tuska heijastui heidän elämäänsä?

- Tällainen ero vaikuttaa koko elämään perustavalla tavalla. Molemmat naiset käsitelivät tätä kokemusta sekä kertomalla että laulamalla siitä. Se oli molemmille yksi keskeisistä ja kipeim-

Katja Hyry väitteli huhtikuussa tohtoriksi vienankarjalaisten vaiheista.

mistä aiheista.

4. Kuinka monta kertaa itse tapasit näitä henkilöitä ja miten itse koit heidän kertomuksensa? Mitä arvelet, kuinka paljon erilainen heidän molempien elämä olisi ollut, jos he molemmat olisivat voineet elää Suomessa. Entä jos Suomen

tuttu ja kaunis

Marina Takalon Vienan Karjalaan jäänyt tytär Stepanie Kemova.

ja Neuvostoliiton välinen raja ei olisi ollut niin suljettu kuin se monien vuosikymmenten ajan oli?

- En tavannut Marinaa koskaan, tai en ainakaan tiedä tavanneeni. Olin 2-vuotias hänen hautajaisissaan. Stepanieta tapsasin useita kertoja sekä Suomessa että Kiestingissä. Stepanielle ainoa oikea koti oli Vienassa: "oma mua mussikka". Hän ei kaivannut Suomeen maana, mutta hän kaipasi läheisiään täällä.

- Itä- ja Länsi-Euroopan suljettu raja on vaikuttanut lukemattomiin ihmisiin kautta Euroopan. Kohtalot ovat hyvin samanlaisia: rajaseuduilla raja jakoi perheet, suvut ja kylät. Sitä, mitä rajan taka-

na oli, saattoi vain kuvitella. Jotkut kyllä onnistuivat ylittämään rajaa, mutta heitä ei ollut monia.

5. Kerrot myös Suomessa pakolaisena eläneestä Olga Salmesta, joka kirjoitti runoja ja muita erilaisia kirjallisia teoksia. Miten hänen ikävänsä kotiseudulle Vienan Karjalaan heijastuu hänen teksteihinsä?

- Olga oli vain 12-vuotias, kun muu perhe palasi takaisin Vienaan ja raja sulkeutui. Olga alkoi kirjoittaa perheelleen kirjeitä aikuisena. Hän otsikoi ne kirjeiksi, jotka eivät päässeet perille. Niissä hän kirjoitti kaikesta siitä, mistä olisi halunnut pienenä vanhemmilleen kirjoittaa. Pakolaisuus oli Olgan kirjoitusten kantava teema. Hän etsi ja rakensi lapsuudenkotiaan kirjoittamalla. Kotikylä Oulanka oli kadonnut paitsi rajan taakse, myös veden alle. Olga ei tavannut vanhempiaan enää.

6. Millä tavalla mielestäsi näiden tutkimuksessasi mainittujen ihmisten elämää olisi voitu parhaiten helpottaa?

- Pakolaisten kannalta on tärkeintä löytää koti ja työpaikka. Pakolaiset löysivät työpaikat omatoimisesti, tuttavien ja heimolaisten avustuksella. Vasta kun nämä asiat ovat kunnossa, on mahdollista miettiä muuta.

- Kemin sahayhteisöt olivat lopulta melko ihanteellisia asuinpaikkoja monille pakolaisille - niissä oli mahdollista olla omien seurassa, puhua karjalaa, tehdä työtä ja käydä koulua. Paljon vaikeampaa oli niillä karjalaisilla, jotka elivät yksin ja erillään muista heimolaisista. Kemissä pakolaisten kannalta vaikein vaihe oli todennäköisesti se, kun he joutuivat tulemaan lakkorikkureiksi keskelle työtaisteluita.

7. Miten arvelet näiden rajan sukupolven kuuluneiden henkilöiden kokemusten heijastuvan jälkipolviin, muistetaanko näitä asioita edelleen, vai halutaanko ne unohtaa ja haudata ihmisten mukana?

- Kyllä tällaiset kokemukset heijastuvat moneen sukupolven. Yleensä kiin-

nostus omia juuria kohtaan herää vanhempana. Ei ole mitään syytä olettaa, etteikö näin kävisi myös Karjalan pakolaisten lastenlasten ja lastenlastenlasten kohdalla.

- Se, miten kokemukset heijastuvat jälkipolviin, riippuu siitä, minkälaisia ne olivat. Toisissa suvuissa kokemuksista on puhuttu avoimemmin kuin toisissa. Haastattellessani ihmisiä olen nähnyt, että joillekin kokemukset ovat niin kipeitä, ettei niitä haluta siirtää eteenpäin. Silloin ne menevät hautaan.

- Toisilla on taipumusta suuntautua tekemiseen ja he lähtevät esimerkiksi rakentamaan kirkkoja Vienaan tai jotain muuta vastaavaa. He suuntaavat omat kokemuksensa toimintaan ja pyrkivät aktiivisesti ylläpitämään perinteitä ja välittämään kokemuksia.

8. Aiotko vielä jatkaa tutkimustyötä näiden aihepiirien parissa? Miksi ja miten?

- Minulla on tällä hetkellä tekeillä kaksi pienempää tutkimusta, jotka liittyvät suoraan aiheeseen. Toisessa aiheena ovat matkamiehenristit, joista teemme kartoitusta yhdessä Karjalan Sivistysseuran kanssa. Toiseksi aiomme tutkia vienalaista käsityöperinnettä yhdessä vuoden tekstiiliopettajaksi valitun dosentti Tarja Krögerin kanssa.

9. Kuinka paljon olet itse matkustellut Vienan Karjalassa ja mikä sinua siellä kiehtoo eniten?

- Olen käynyt Vienassa kolme kertaa. Matkat olivat monella tavalla unohtumattomia. Minulle kaikkein erityisintä oli olla mukana sukulaisten jälleennäkemisissä.

- Vienassa on jotakin hyvin tuttua. Ja siellä on kaunista.

10. Isäsi Juha Pentikäinen on Marina Takalo -tutkija, millä tavalla seuraava sukupolvi suhtautuu työhönne ja tuleeko mahdollisesti edelleen uusia työn jatkajia?

- Sitä ei vielä voi tietää. Yritän rohkaita nuoria sekä opettajana että vanhempana löytämään oman paikkansa ja tehtävänsä. Toivon, ettei tutkimustyöstä ole tullut ainakaan kovin huonoa kuvaa!

- Olin itse melko usein mukana isän kenttätöissä. Omat lapseni eivät ole olleet mukana haastattelutilanteissa, mutta paikkoja olemme käyneet katsomassa ja valokuvaamassa yhdessä.

Itkuvirsien tutkija Unelma Konkka Lappeenrannassa

Unelma Konkka, tunnettu karjalaisen kansanrunouden tutkija, vaalija ja kerääjä siirtyi tuonilmaisiin 4. toukokuuta 89-vuotiaana Lappeenrannassa, Suomessa. Unelma oli historioitsija, vanhempi tutkija, useiden suomalaisten seurojen jäsen, kuten Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Kalevalaseuran ja Castrenin seuran jäsen. Hän on myös Venäjän Kirjailijaliiton jäsen.

Unelma oli syntynyt 21. elokuuta 1921 Inkerinmaalla pienessä Konkkan kylässä suureen perheeseen. Isä Simo oli taitava ja uuttera maanviljelijä, toimeentulo oli hyvä ja talous vauras. Perhe koki kovia, kuten suurin osan inkeriläisistä.

Vuonna 1931 heidät karkotettiin Siiperiaan, mistä kuitenkin perhe palasi vuonna 1933, tosin ilman isää. Kotitalo oli takavarikoitu, perhe hajosi ja äiti matkusti Katri Unelman kanssa Karjalaan, Rukajärvelle, missä vanhin tytär Hilma toimi opettajana. Unelma päätti 7. luokan ja vuonna 1936 ja tuli Petroskoihin.

Hän opiskeli kaksi vuotta ”rabfakissa” (työläistiedekunnassa), minkä jälkeen jatkoi opintojaan pedagogisessa instituutissa. Myöhemmin se muutettiin Petroskoin yliopistoksi, josta Unelma Konkka valmistui vuoden 1946 joulukuussa. Silällä välillä opinnot keskeytyivät kahdesti - talvisodan ja myöhemmin suuren isänmaallisen sodan aikana. Unelma oli evakossa Udmurtiassa, mistä palasi Petroskoihin vuonna 1944.

Päätettyään yliopiston hän toimi opettajana Tartossa, mistä palasi jo vuonna 1948 saatuaan E. M. Meletinskiltä, tunnetulta folkloristilta, ehdotuksen tulla jatko-opiskelijaksi kansanrunouden alalle. Unelma Konkka suostui, ohjaajaksi määrättiin tunnettu folkloristi Vladimir Propp. Mutta taas tuli mutka vastaan - alkoi neuvostofolkloristiikan, samalla V. J. Proppin, murhaava kritiikki.

Unelma pyysi vuodeksi taukoa ja matkusti Uhtualle venäjän kielen ja kirjallisuuden opettajaksi, missä vierähtikin viisi vuotta. Hän oli mainio ja taitava opettaja. Ja vaikka hänen opettajanuransa ei ollut pitkäaikainen, oppilaat muistavat häntä yhtenä parhaimmista opettajista elämässään. Unelma itse on kertonut, että Uhtualla vietetty aika oli yksi mie-

Unelma Konkka kuvattuna vuonna 1996.

luisimpia hänen elämässään.

Uusi ehdotus aspirantuuriin tuli vuonna 1953. Opiskeltuaan kolme vuotta Moskovassa Maailmankirjallisuuden instituutissa, hän palasi Petroskoihin ja 1.1.1957 tuli töihin Kielen, kirjallisuuden ja historian laitokselle, missä työskenteli 20 vuotta. Hän jäi eläkkeelle vuonna 1976.

Unelma Konkkan intressit tutkijana olivat suuntautuneet karjalaisiin satuihin ja itkuvirsiin. Väitöskirjassaan Karjalaiset pilasadut hän analysoi määrättyntyyppisten ihmesatujen asteittaista muovautumista pilasaduiksi. Suurenmoimen aikaansaannos oli kahden merkittävän akateemisen kansansatukokoelman valmistaminen (yhteensä 171 satua, yli 1000 sivua).

Ensimmäinen niistä Karjalaisia kansansatuja (1963) koostuu Vienan ja Seesjärven kansansaduista, toinen (1967) eteläaunukselaisista saduista. Molemmat sisältävät laajan johdannon, joissa tekijä kertoo aineiston erikoispiirteistä ja omaperäisyydestä, keräämistyön vaiheista sekä taitavimmista sadunkertojista. Hän on valmistanut useita satukirjoja lapsille karjalan, suomen ja venäjän kielellä.

Tutkimustyönsä yhteydessä Unelma Konkka suoritti useita keruumatkoja Karjalan eri puolille. Erikseen on mainittava antoisimmat matkat Seesjärven eli Paatenen seudulle vuosina 1967, 1972-

1976. Tuloksena vuonna 1980 ilmestyi Seesjärven kylistä kerättyyn aineistoon perustuva kansankulttuuria käsittelevä teos.

Kirja sisältää runsaasti tekstejä: kansatieteellisiä kertomuksia sekä folkloren eri lajeja, myös itkuvirsiä. Äänelläitkutraditio Seesjärven seudulla oli tuolloin vielä melko vahva. Kerääjien onnistui saada suuri määrä itkuvirsiä, jopa hautajaisten yhteydessä.

Itkuvirret vetivät Unelmaa puoleensa tutkijauransa alusta. Sysäyksen siihen antoi vuonna 1948 järjestetty kansanperinteen keruumatka Kalevalan piiriin. Unelma on muistellut: ”Kun vuonna 1948 Uhtualla tapasin sattumalta erinomaisen vienankarjalaisen häärirtuaalin tuntijan Hekla Arhipovan ja tein häneltä ensimmäiset itkumuistiinpanoni, en osannut edes aavistaa, että tulevaisuudessa vuosikausiksi paneudun karjalaisen itkukulttuurin ihmeelliseen ja sala-peräiseen maailmaan.”

Mutta niin tapahtui. Hän tajusi perinelaajin erikoislaatuisuuden, sen tutkimisen tärkeyden, jopa välttämättömyyden. 1970-luvulla karjalaisten itkujen tutkimus oli alkuvaiheessaan - uusin oli Lauri Hongon alustava tutkielma Itkuvirsirunous (Suomen kirjallisuus I, 1963), mutta Karjalassa ei ollut itkulajiin perehtyneitä tiedemiehiä, minkä johdosta itkujen keruukin oli satunnaista. Mutta vähä vähitellen se sai vauhtia ja keruutyön tuloksena karttui monia kymmeniä, jopa satoja tunteja nauhoituksia.

Vuonna 1967 Unelma aloitti itkuvirsiperinteen tutkimisen rituaalien yhteydessä selvittäen niiden tehtävää hautajais- ja häärirtuaaleissa. Monografia Poezija pečali. Karel'skije obrjadovyje plači oli valmis julkaistavaksi vuonna 1975. Venäjän johtavat folkloristit - Boris Putilov ja Kirill Čistov arvostivat

sen korkealle ja ehdottivat tohtorin väitöskirjaksi, mutta kirjan julkaiseminen kävi hankalaksi. Silloinen johto ja puoluevaikuttajat näkivät tutkimuksen neuvostoideologisesti epäluotettavaksi... Arvostelu järkytti siinä määrin tekijää, että täytettyään 55 vuotta, siis vuonna 1976, hän jäi eläkkeelle, ja näin Instituutti menetti arvokkaan ja lahjakkaan tutkijan.

Monografia näki päivänvalon venäjänkielellä vasta vuonna 1992, mutta sitä ennen kirja ilmestyi Suomessa Suomalaisen kirjallisuuden julkaisusarjassa, vuonna 1985 nimellä Ikuinen ikävä. Karjalaiset riitti-itkut. Teos on huomattava saavutus itkuperinteen tutkimisen alalla, tavallaan omaperäinen oppikirja, jossa lukijalle aukeaa tuntematon itkuperinteen maailma.

Tekijä osoittaa, miten muinaisesta vainajanpalvonnasta on kasvanut ja kehittynyt ihmeellinen itkurunous, joka kykenee tulkitsemaan syvimät tunteet ihmisen murheellisimpina hetkinä. Unelma on tunnustanut Pertti Virtarannelle: "Olen kirjoittanut sitä ihan sydämyksellä, niin olen siihen aiheeseen kiinnittynyt."

Hän kirjoitti lukuisia artikkeleja, esiintyi seminaareissa ja konferensseissa; julkaisi kirja-arvosteluja, toimitti kollegojensa teoksia. Ajan mittaan tieteellisiä julkaisuja on karttunut yli sadan.

Kalevala-epoksen juhluvuoden (1985) merkeissä Unelma valmisti Elias Lönnrotin päiväkirja- ja kirjejulkaisusta valitut kohdat käännettäväksi venäjän kielelle; laati Kantelettaren runojen laajan käännösvalikoiman, joka julkaistiin Moskovassa (kääntäjinä moskovalaiset runoilijat).

Kun tiedenainen Unelma Konkka jäi eläkkeelle, syntyi runoilija Katri Korvela (hänen äitinsä oli Korvelan Katri), jonka suomenkielinen lukijakunta hyvin tuntee. - Hänen runojaan on alettu julkais-

ta vuodesta 1971 Carelia-lehdessä ja niitä on esitetty radiossa.

Proosakaan ei ole vierasta Unelmalle. Hänen esikoiskokoelmansa Virran tuolla puolen (1996) sisältää 5 novellia, joista huokuu elämänviisautta, ja ihmisluonteet ovat eläviä, tunnistettavia. Eräässä haastattelussa Unelma toteaa: "Ehkä tuntuu paradoksaalilta, mutta mielenkiintoni suomenkieleen palasi monien vuosien jälkeen Vienan murteen kautta. Työskennellessäni viisi vuotta Uhtuan keskikoululla venäjän kielen opettajana omaksuin täydellisesti paikallisen murteen."

Nuoruusajoilta alkaen Unelma on pitänyt päiväkirjaa. Paitsi kirjailijan kykyä Unelmalla oli vielä taidemaalarinakin taipumuksia. Eläkekautensa alkuvaiheessa hänen pensselinsä alta syntyi useita vesivärimaalauksia. Unelman kohdalle erinomaisesti sopii sanonta lahjakas ihminen on lahjakas kaikessa.

Karjalasta tuli Unelmalle toinen synnyinmaa, mutta hän oli Inkerin kansan tytär. Vuosien mittaan Unelma tallensi inkeriläisnaisten elämäkerrallisia tarinoita, eläviä todistuksia kovia kokeneen kansan kohtalosta.

Vuonna 1999 ilmestyi Unelman kokonainen runokirja Vienani ihanat illat, joka sisältää runoja yhdeksältä vienankarjalaiselta naisrunoilijalta. Kirjan toimittajana Unelma esiintyy sekä runoilijana että kansanrunoutentutkijana: "Tämän kokoelman perusidea syntyi itsestään, kun tuli laitettua Vienan naisten runoja aikajärjestykseen. Siinä tuli esille, miten tapahtui siirtyminen kansanrunosta kirjoitettuun runoon", hän toteaa johdannossa.

Aviomiehensä Pekka Pertun kuoltua Unelma järjesteli kirjailijan arkistoa.

Unelma inhosi epärehellisyyttä, kiemurtelua ja imartelua. Hänellä oli herkistynyt oikeudenmukaisuuden tunne. Hän osasi puolustaa kantaansa ja periaatteitaan, pystyi sanomaan suoraan mielipiteensä asiasta kuin asiasta. Arkielämässä hän oli vaatimaton, mutta omanarvon tunteva ja riippumaton. Hän oli rehellinen ihminen, etevä tiedenainen, ymmärtäväinen äiti ja opettaja. Unelman tunteneille jää hänestä valoisa ja elämämyönteinen kuva!

Unelma Konkkaa kaipaamaan jäivät hänen poikansa Alekski ja Arvi perheineen, lapsenlapset, ystävät ja oppilaat.

SANDRA STEPANOVA
Unelma Konkkan oppilas ja kollega

Erkki Hatakka oli karjalainen uutismies

Pitkäaikainen Tverinkarjalaisten ystävien puheenjohtaja ja pari vuosikymmentä Karjalan Liiton eri elimissä vaikuttanut toimittaja, valtiotieteen maisteri Erkki Hatakka poistui tuonilmaisiiin sunnuntaina 15. toukokuuta. Hänet nujersi nopeasti levinnyt syöpä. Jääksessä vuonna 1937 syntynyt Hatakka oli kuollessaan 73-vuotias.

Erkki Hatakka oli sydämeltään uutismies, mihin hän kasvoi toimiessaan Yleisradiossa ensin ulkomaantoimittajana ja kymmenen vuotta uutistoimituksen toimituspäällikkönä, sittemmin ohjelmapäällikkönä. Hän sai muun muassa tehtäväkseen pystyttää Suomeen teksti-tv-toiminnan, jolloin uutiset alkoivat elää reaaliajassa eikä tunnin välein kuten radiossa. Hatakasta tuli 1970-luvulla myös tv-kasvo, kun hän oli useita vuosia puheenjohtajana TV2:n poliittisissa keskusteluohjelmissa.

Kansainvälisen politiikan harrastajana hän perusti yli 30 vuotta sitten radio-ohjelman Maailmanpolitiikan arkipäivää, joka jatkuu edelleen. Kokemukset maailmalta tekivät hänestä maailmanparantajan, ja työ politiikan parissa vei hänet myös mukaan kotikaupunkinsa Espoon demarien kunnallispolitiikkaan. Valtuutetuksi hän ei kuitenkaan koskaan haillunnt.

Erkki Hatakka ei ollut siinä mielessä karjalainen, että häneltä olisi riittänyt hauskoja juttuja ihmisten viihdykkeeksi. Ei, hän oli vakaa ja puhui aina asiaa. Mutta karjalainen herkkyyys toi hänelle helpposti liikutuksen kyneleet silmiin.

Monet muistavat hänet leppoisana pohtijana, asioihin kantaa ottavana keskustelijana ja aktiivisena osallistujana kokouksissa. Piippua unohtamatta. Hatakalta riitti energiaa monelle taholle, mutta karjalaisuus tuli hänelle vuosi vuodelta tärkeämmäksi.

Akateemikko Pertti Virtarannan hänelle antama tehtävä, Tverinkarjalaisten ystävät ry:n perustaminen muodostui kunniatehtäväksi sukukansatyötä kohtaan. Hän johtikin yhdistystä 15 vuotta.

Erkki Hatakka oli intohimoinen lukija, ja klassisen musiikin radiolähetykset olivat hänelle tärkeä voimavara etenkin kolmen viimeisen sairausvuoden aikana. (EH)

• UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA •

Paras lastenkirja jäi taas palkitsematta Petroskoissa

Parasta lastenkirjaa ei valittu tänä keväänä lainkaan Karjalan vuoden kirja-kilpailussa, koska tuomariston mukaan yksikään kirjoista ei ollut palkinnon arvoinen. Neljän viime vuoden aikana palkinto on löytänyt omistajansa vain yhden kerran.

- Pyydän, ettei ensi vuonna lastensarja olisi jäänyt palkitsematta, Ostrovakustantamon päätoimittaja Juri Shleikin sanoi tuomareille.

Vuorostaan Karjalan kulttuuriministeri Jelena Bogdanova toivotti, että kustantamot olisivat julkaisseet enemmän kirjoja lapsille ja nuorille.

Vjatsheslav Orfinskin kirja Perinteinen karjalainen talo valittiin Vuoden kirjaksi. Lisäksi komea sanakirjateos Karjalan varšinaismurtehen šanakirja sai palkinnon. Kirja on lahjoitettu myös Karjalan Sivistysseuran toimistoon Helsinkiin.

Kantelekilpailu näytti perinnesoittimen voiman

Toukokuun viimeisenä viikonloppuna Helsingissä järjestetty kansainvälinen kantelekilpailu oli huikea menestys. Kilpailusuoritusten korkeasta tasosta kertoo, että jaettu sijoituksia sekä erityismainintoja jaettiin runsain mitoin. Kaiken kaikkiaan kilpailun 11 sarjassa soitti lähes 110 kilpailijaa.

Oheisohjelmisto koostui kolmesta konsertista sekä kahdesta klubista ja soitinrakentajien näyttelystä. Avajaiskonsertissa soitettiin musiikkia kaikilta manteleilta.

Konsertti päättyi yhteiseen Vilma Timosen säveltämään ja konsertin juontaneen Eppu Nuotion sanoittamaan esitykseen, jossa yleisökin pääsi soittamaan viisikielisiä.

Perjantai- ja lauantai-illan klubeissa esiintyivät Suomen nuoret karkikanteelistit. Kummankin illan esiintyjät olivat rutinoituneita ammattilaisia hyvin

persoonallisine ohjelmistoineen. Kaikki soittivat omia kappaleitaan. Erityisen mieleenpainuvia esityksiä olivat Maija Kauhasen ja Päivi Ollikaisen soolot. Naisien nimet kannattaa painaa mieleen.

Päivi Ollikainen on laulun tekijä, joka voitti ammattilaisten muun musiikin sarjassa. Hänen sähkökanteleen soittonsa on hyvin rytmistä ja taitavaa. Maija Kauhasen voitti kansanmusiikkisarjassa. Hänen soittonsa lähtee perinteestä uudistaen sitä vahvasti.

Kilpailun tuomariston puheenjohtaja, Sibelius-Akatemian professori Hannu Saha totesi, että suomalainen kantele on tällä hetkellä esikuva muille, erityisesti Baltian maille, joissa kanteleella on Suomen tavoin pitkät perinteet.

Kilpailun taso oli Hannu Sahan mukaan kauttaaltaan suorastaan huikean korkea.

Hänen mukaansa kansainvälisyttä kannattaa jatkaa, sillä se oli kilpailujen suuri piristysruiske. Kansainvälisistä nimistä Hannu Saha nostaa esiin virolaisen Anna-Liisa Ellerin.

Vuoden Lyydi-lehti ilmestyi

Lyydiläisen seuran vuosijulkaisu on ilmestynyt. Lehti ilmestyi ensimmäisen kerran vuonna 2005 nimellä Lüüdilaine. Lehti on jättänyt saksalaiset ü-kirjaimet pois nimestään, koska niin on tehty myös Karjalan tasavallassa Venäjällä. Lehden päätoimittaja on Marjukka Patrakka.

Lehti on Lyydiläisen Seuran julkaisu. Seuraan kuuluu muiden muassa lyydiläissyntyisiä Suomen kansalaisia ja lyydikulttuurin ystäviä. Seuran puheenjohtaja on Herman Hakala.

Tuoreessa lehdessä kirjoittaa myös Karjalan Sivistysseuran entinen rahastonhoitaja Ilmari Homanen vierailustaan lyydien mailla. Vuosi sitten avattiin Kuujärven Joensuussa uusi lyydikeskus, jonka vihkiäisiin Homanen osallistui.

Lehti kertoo myös Aimo Turusen 338-sivuisesta väitöskirjasta, joka selvittää kuuhtuvan lyydin kielen rakenteita. Nykyään kielellä on vain muutama sata puhujaa.

Sivistysseuran julkaisumyynti tehostuu

Karjalan Sivistysseuran vanhempi kirjoja ja lehtiä on pantu myyntiin www.antikvariaatti.net -myyntisivuille. Kirjatarjonta löytyy menemällä mainittuun nettiosoitteeseen ja valitsemalla sieltä Kauppiat-kohdasta Karjalan Sivistysseuran.

Lehtien ja lehtivuosikertojen tarjonta löytyy samalta etusivulta valitsemalla Lehdet-osion. Seuran tarjoama valikoima löytyy lehtiluettelosta kohdista Toukomiä, Viena-Aunus ja Karjalan Heimo.

Erityisesti vanhojen lehtien ja vuosikertojen osalta on Antikvariaatti.net -palvelussa myynnissä harvinaisuuksia, joita ei ole muualta saatavissa. Tarjottavat kirjat ja lehdet ovat vanhaan tapaan nähtävissä ja ostettavissa myös seuran toimistolta Helsingin Katajanokalta.

Veikko Pällistä juhlittiin Kostamuksessa

Karjalaisen laulun festivaali raikui Veikko Pällisen sävelmiä 23.-24. huhtikuuta Uhtualla. Suurta juhlaa vietettiin Pällisen syntymän 90-vuotismuistoksi. Pällinen kuoli vuonna 2001.

Juhlan avasi vuonna 1970 perustettu Kalevalan kanteleensoittajien yhtye. Vuonna 1973 Pällisen johtama yhtye sai kansanyhtyeen arvon. Myös Kalevalaryhmä esiintyi Jelena Olšakovan johdolla sekä Valentina Karhusen johtama Kostamus-Kantele-ryhmä ja monet muut.

Säveltämisen lisäksi Pällinen kirjoitti erilaisia kertomuksia aikuisille ja satuja lapsille. Vuonna 1981 ilmestyi hänen lastenkirjansa Pikku runoja palleroisille.

Vuodesta 2001 alkaen Pällinen-festivaalia on pidetty Kostamuksessa, mutta vasta nyt ensimmäisen kerran 10-vuotisjuhlan kunniaksi Uhtualla. Vieraiden joukossa oli Karjalan kansallisuuspolitiikan valtiollisen komitean johtaja Andrei Manin. Hän jakoi kunniakirjoja Kalevalan piirissä ansiokasta kulttuurityötä tehneille.

Tämä matkamiehen risti sijaitsee Kuittijärven rannalla Uhtualla.

Missä olet nähnyt matkamiehenristin?

Matkamiehen risti on yleinen tapa muistaa Vienan karjalaisten keskuudessa. Matkamiehen ristejä on paitsi muistomerkkien yhteydessä tai muistomerkkeinä, myös hautausmailla karjalaisten ortodoksien hautojen lähellä.

Nyt Karjalan Sivistysseuran arkistoon kootaan kattavaa tietokantaa Suomessa, Vienassa, Aunuksessa ja Ruotsissa olevista uusista matkamiehenristeistä. Uusilla tarkoitetaan 1990–2000-luvuilla pystytettyjä ristejä.

Tiedätkö Sinä, missä matkamiehenristejä on? Jaa tietosi kanssamme. Pyydämme vastaamaan seuraaviin kysymyksiin sähköpostitse tai postitse 30.8. mennessä. Osoite on Karjalan Sivistysseura,

Luotsikatu 9 D, 00160 Helsinki. Sähköpostiosoite on toimisto@karjalansivistysseura.fi. Toimisto on suljettu heinäkuun ajan.

Katja Hyry ja Teuvo Laitila kirjoittavat tietojen pohjalta artikkelin, joka julkaistaan myös Karjalan Heimossa.

1. Missä risti on?
2. Kuka sen on suunnitellut ja tehnyt?
3. Kuka ideoi ja rahoitti hankkeen? Oliko taustalla yksityisten ihmisten lisäksi yhteisöjä?

4. Milloin risti siunattiin?
5. Keitä tilaisuudessa oli läsnä? Kuka toimitti siunauksen?
6. Kenen/minkä muistoksi risti on pystytetty?
7. Onko ristin luona säännöllistä toimintaa esimerkiksi vuosittain? Milloin ja minkälaista?

Jos mahdollista, liitä mukaan valokuva. Jos et pysty vastaamaan kaikkiin kysymyksiin, vastaa niihin, joihin pystyt!

Sukulaiset odottavat Tverin Karjalassa

Tverin Karjalasta saattaa löytyä kaukaisia sukulaisia.

Pääosa 1500- ja 1600-luvuilla Suomesta muuttaneista ortodokseista lähti silloisesta Käkisalmen läänistä, joka on nykyistä Karjalan tasavaltaa eli entistä Raja-Karjalaa. Lähtijöiden joukkoon kuului myös paljon väkeä Pohjois-Karjalasta, mm. Liperistä, Tohmajärveltä ja Ilomantsista, nykyisen rajan tuntumasta.

Professori Veijo Saloheimo on tutkimuksillaan selvittänyt lukemattomien perheiden muuttomatkat ja vuosisadoista huolimatta on voitu melkoisella varmuudella löytää joistakin Tverin Karjalan kylistä ihmisiä, paikannimiä, tapoja ja tottumuksia, joiden juuret johtavat suoraan entiseen Raja-Karjalaan ja sen perinteisiin. Tutkimuksiaan hän on viimeksi selvittänyt uusimmassa kirjassaan Entisen esivallan alle, uusille elosijoille. Kirjan toinen painos on valmistumassa.

Jo 17 vuotta toiminut Tverinkarjalaisen ystävät ry järjestää jälleen tänä kesänä elokuun alussa Karjalan Liiton tuella matkan Tverin Karjalaan. Viisipäiväisen matkan ohjelmaan kuuluu myös osallistuminen tverinkarjalaisten omiin karjalaisiin kesäjuhliin, jotka tänä vuonna järjestetään Maksatihassa.

Viimeistään nämä juhlat monine musiikkiesityksineen, tansseineen ja ruokiineen todistavat, että siirtolaisten mukanaan tuoma karjalaisuus on merkittävästi säilynyt satoja vuosia melkein Moskovan tuntumassa olevalla Tverin alueella. Se osoittaa myös, että työ tämän kulttuurin ja myös kielen säilyttämiseksi ei ole turhaa. Suurimmassa vaarassa onkin juuri kieli.

Suomalaisvierailut karjalaisille kylille ovat tärkeitä molemmiin puolin, elämukset sukukansan keskellä ovat koskettavia, paikallisia ne kannustavat pitämään kiinni omasta perinteestään. Elämä kylillä ei näinä päivinä ole kovin ruusuista, mutta esimerkiksi Kozlovan iloisten koululaisten tapaaminen antaa toivoa tulevaisuudesta. Tverinkarjalaisen oma kulttuuriautonomia tekee omalta osaltaan työtä karjalaisuuden ja kielen

Valokuvaaja Martti Malinen on kuvannut tverinkarjalaisia paljon. Kuvan naiset ovat Lihoslavlista.

puolesta ja julkaisee mm. omaa lehteä Karielan Šana - aina kun talous sallii. Eniten tverinkarjalaisia asuukin Tverin kaupungissa. Heidän tavoittamisensa on yksi kulttuuriautonomian tehtäviä.

Tverinkarjalaisten ystävien puheenjoh-

tajaksi valittiin keväisessä vuosikokouksessa Tapio Mustonen Joensuusta. Hän lähtee myös oppaaksi ja asiantuntijaksi kesän matkalle, joka järjestetään 4.-9. elokuuta. Lisätietoja yhdistyksestä ja sen toiminnasta saa muun muassa yhdistyksen nettisivuilta www.tverinkarjala.fi ja Martti Malisen kuvagalleriasta www.tverinkarjala.pictures.fi

ELINA HATAKKA

Karjalan kulttuurikirjo verkostoituu

Karjalaan suunnitellaan etnokulttuurikeskusten verkostoa. Juminkeko-säätiö on yhteistyössä Karjalan tasavallan Kulttuuriministeriön, Karjalan Tiedekeskuksen ja Petroskoin konservatorion kanssa suunnittelemassa sitä.

Hanke on ollut vireillä jo vuosia. Viime maaliskuussa Petroskoissa pidettiin hanketta valmisteleva seminaari, jossa oli osallistujia lähes kaikista Karjalan piireistä ja jossa etnokulttuurikeskusten verkostoa hahmoteltiin.

Valmistelut jatkuivat Kuhmossa, kun Karjalan varakulttuuriministeri Irina Anikina ja osastopäällikkö Natalia Drobaha saapuivat Juminkekoon työvierailulle. Matkan aikana tarkasteltiin piirien lähettämiä ehdotuksia.

Etnokulttuurikeskus-hankkeeseen voidaan ottaa mukaan noin kymmenen etnokulttuurikeskusta Karjalan tasavallan alueelta. Tavoitteena on, että ne edustavat Karjalan koko kulttuurikirjoa alueellisesti ja kanta-asukkaiden kulttuurien kautta.

Ainakin seuraavat väestöryhmät otetaan valinnassa huomioon: vienankarjalaiset, pomorit, lyydiläiset, livvikot ja vepsäläiset. Etnokulttuurikeskuksen ei tarvitse sijaita vain yhdellä paikkakunnalla. Esimerkiksi pomorien etnokulttuurikeskukseen voi kuulua toimintoja Belomorskin, Louhen ja Kemin piireis-

Kanteleet soivat Vuokkiniemen kylätalossa.

tä. Hankkeeseen voidaan ottaa mukaan jo toimivia etnokulttuurikeskuksia tai museoita. Piirit tai järjestöt ovat voineet tehdä ehdotuksia myös uusien etnokulttuurikeskusten perustamisesta.

Tärkeänä edellytyksenä niille etnokulttuurikeskuksille, jotka haluavat mukaan hankkeeseen, on oman alueensa kulttuurin esille tuomisen ja tukemisen lisäksi paikallisen kielen sukupolvelta toiselle siirtämiseen liittyvät toimenpiteet.

Jokaisen etnokulttuurikeskusten verkostoon haluavan tahon on sitouduttava järjestämään kielipesätoimintaa tai vähintäänkin kielikerhoja tai omakielisiä folkloreryhmiä lapsille.

Karjalan kulttuuriministeriö on vuosien 2011-2015 toimintaohjelmassaan sitoutunut tukemaan etnokulttuurikeskusverkoston luomista. Hankkeen to-

teuttamiseen haetaan rahoitusta EU:n ENPI-ohjelman kulttuuriteemaisesta hausta, joka avautuu ensi vuodenvaihteen tienoilla.

Hankkeessa annetaan monipuolista yhteistä koulutusta, joka liittyy keskusten toiminnan kehittämiseen. Hanke mm. antaa opastusta kielipesä- ja kerhotoiminnasta. Yksi keskeinen tehtävä on verkottaa kylät ja niissä toimivat etnokulttuurikeskukset ja museot keskenään.

Hankkeen aikana järjestetään kaikille osallistujille yhteiset käynnit jokaisessa kohteessa. Mukaan valitut etnokulttuurikeskukset muodostavat yhteisen verkoston, joka pyrkii säilyttämään paikallista kulttuuria ja jota markkinoidaan kansainvälisille kulttuurimatkailejoille.

Tervetuloa karjalan kielen ja kulttuurin kursseille Kuusamoon 4.-10.7.2011

Kuusi on suvin ja tarkoitettu kaikille, jotka ovat kiinnostuneita vepsäläiskarjalan (vepsän) kielestä ja rit- ja rajakarjalaisesta kulttuurista.

Lisätietoja ja ilmoittautumishojent
www.karjalansivistys.com.fi > Ajankohdista
Päivät täytetty ilmoittautumisaikajäsenillä.

Tervetuloa -paikan tai yhden
KARJALAN SIVISTYSSEURA ry

Karjalan Sivistysseuran opiskeluapurahat ovat haettavana

Hakuaika päättyy 18.10.2011.

Marjo Matikainen-Kallström muistetaan huippuhihtäjänä ja hänen havuja-huudoistaan.

Marjo Matikainen-Kallström johtaa Karjalan Liittoa

Karjalan Liiton liittokokouksessa 14. toukokuuta valittiin ensimmäistä kertaa nainen liiton johtoon. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin kokouksen kansanedustaja Marjo Matikainen-Kallström.

Peräti 16 vuotta Karjalan Liittoa johtanut yhteiskuntatieteiden maisteri Markku Laukkanen luopui puheenjohtajan tehtävästä. Eduskunnasta kevään vaaleissa pudonnut keskustalainen Laukkanen kutsuttiin liiton kunniapuheenjohtajaksi.

Liiton varapuheenjohtajiksi valittiin lahtelainen talousneuvos, ex-kansanedustaja Maija-Liisa Lindqvist ja hyvin käälläinen suunnittelija Eevaliisa Kurki, joka toimii Hyvinkään Karjala-seuran puheenjohtajana.

Karjalan Liiton liittovaltuuston puheenjohtajana jatkaa ministeri Matti Puhakka ja varapuheenjohtajina kansanedustaja Esko Kurvinen ja uutena kansanedustaja Antti Kaikkonen.

Asmo Kallio johtaa nyt Vuokkiniemi-seuraa

Vuokkiniemi-seuran puheenjohtaja on vaihtunut. Uusi puheenjohtaja on Asmo Kallio Järvenpäästä. Edellinen puheenjohtaja Marita Paajaste oli pyytännyt eroa tehtävästä.

Vuokkiniemi-seura piti vuosikokouksensa Karjalan Sivistysseuran Heimopäivien yhteydessä huhtikuussa Rovaniemellä. Kokous sujui jouhevasti, ja vaikka tiedossa oli jo etukäteen useita henkilövaihdoksia. Ilmapiiri oli ylen vessä.

Vuokkiniemi-seuran perustaja, ”kirkonrakentaja” ja sanalla sanoen toimenmies Heikki (Huoti) Kyyrönen luopui hallituksen jäsenyydestä. Huoti on kuitenkin edelleen seuran kunniapuheenjohtaja ja isähahmo sekä pidetty ja ilmeikäs heimohengen ylläpitäjä.

Seuran hallitukseen valittiin seuraavat entiset henkilöt: Sirpa Juvonen Helsingistä, Kari Kontu Oulusta, Pauli Laukkanen Kajaanista, Annikki Lipponen Helsingistä ja Tuula Takamäki Keravalta. Uusina jäseninä valittiin Seppo Kannelsuo ja Jyrki Mäkelä, molemmat Helsingistä. Seuran pitkäaikainen rahastonhoitaja Rauno Rosenqvist joutui työkiireidensä vuoksi luopumaan tehtävästään ja hänen tilalleen lupautui Irma Lahti Tuusulasta.

Asmo Kallio on vierailut Vuokkiniemessä lukemattomia kertoja.

Seura hyväksyi myös toimintasuunnitelman. Esimerkiksi Vuokkiniemi-seuran perinteinen matka Vuokkiniemeen järjestetään 29.7.–2.8.2011. Lähtö on Kajaanista perjantaina 29. heinäkuuta noin kello 15.00 ja paluu tiistaina 2. elokuuta iltapäivällä Kajaaniin.

Karjal Žurnualu piäz ilmah Suomes

Karjalan Kielen Seura rubei luadmah karjalankielisty Karjal-žurnualu -lehtie. Enzimäine noumeru ilmestyi 10. oraskuudu. Lehti rubieü piäzemäh ilmah kerran kuus.

Karjal-žurnualu on uudis- da aktualine lehti, kunne ruvetah kirjuttamah karjalan kielen da kultuurin elävytysruaduo Suomes da Ven'al. Lehtes roih kirjutustu suomenkarjalazien elokses da yhteiskunnan toimindas. Uusi žurnualu kirjuttau

nygy- da tulien aijan dielolois da jättäy nostalgija-aihiel toizile fourumoile.

Lehti piäzöy ilmah sežo verkolehtenny, sit sidä suahah lugie da sih kirjuttua toizisgi mualois eläjät karjalazet. Lehten piätoimittajannu on Karjalan Kielen Seuran KKS:n sekretari Pertti Lampi, toimittajannu da graafikonnu Ritva Lampivuo. Maria Kähäri on verkolehten tehne toimittai.

Sukujuhla yllätti Lesoset Oulussa

Vitaly Chapkovi sekä kuoro Käköset ojentavat Veikko Lesoselle Venehjärvi-laulun sanat sekä sävelen.

Lesosten suku sai yllättävää tietoa, kun sukujuhlan ohjelmassa oli esitelmä dna-tutkimustuloksista, joita on vuoden aikana tehty eri Lesosista. Luento herätti useita kysymyksiä, koska viidestä testatusta henkilöstä otetut näytteet osoittivat, että geneettisesti nämä henkilöt eivät ole isiensä puolelta samaa sukua.

Suomussalmen Lesosten haara, Sotkamon Johan Lesosen sekä Simana Lesosen, jonka jälkeläisiä nykyisin Venehjärvellä asuvat Lesoset ovat, kuuluvat samaan sukuhaaraan. Dna-tutkimusten perusteella tutkijat ovat laskeneet heidän yhteisen esi-isän syntyneen noin 1530-luvulla.

Yksi Lesos-haara on suomensukuinen ja yksi puolestaan R-ryhmää, jota esiintyy suurimmaksi osaksi Keski- ja Itä-Euroopassa. Suvun jäsenten keskuudessa heräsi kiinnostusta ottaa lisätestejä.

Dna-testit kertovat vain isien puolen sukulaisuudesta eivätkä mitään äitien puolelta. Kuitenkin jokainen Lesonen on vahvasti sukua keskenään äitiensä puolelta. Kun pienessä kylässä on useita eri geenejä, ovat Lesoset mitä ilmeisimmin turvanneet jälkeläistensä terveyden.

Yli sata Lesosten sukuun kuuluvaa sukulaista eri puolilta Suomea ja Venäjää kokoontui sukujuhlaan Ouluun 21. toukokuuta. Kaukaisin Lesonen saapui juhlaan Apatitysta Muurmanskista. Juhlan

juontajana toimi Jouki os. Lesonen, nykyinen Virrankari. Juhlapuheen piti hallituksen jäsen Reino Lesonen Hangosta.

Dosentti Tytti Isohookana-Asunmaa luennoi elämästä Vienanmeren ja Pohjanlahden välissä. Vienankarjalaisia lauluja ja kanteleensoittoa esittivät Maria, Julia ja Kristiina Filipova sekä Tatjana Mäkelä Kostamuksesta. Juhlassa esiintyi myös huippusuositettu stand up -koomikko Ismo Leikola. Hänen kertomansa jutut saivat juhlaväen hersyvään naurun remakkaan!

Oulun karjalaseuran kuoro Käköset johtajanaan Vitaly Chapkovic esittivät upeita karjalaisia lauluja. Lisäksi kaunis Venehjärvi sai oman laulunsa. Sen on säveltänyt ja sanoittanut Vienan Karjalassa asunut ja paljon siellä liikkunut taiteilija Vitaly Chapkovic. Lesosten suvun kotikylä sai näin juhlassa arvoisensa laulun.

Virallisen osuuden lopuksi venehjärveläinen Santeri Lesonen esitteli juhla-väelle sukuseuran tulevan muistomerkkihankkeen Venehjärvelle. Jo viime Pokkojuhlassa 2010 syntyi idea hankkeesta. Lesosten tarkoituksena on pystyttää erittäin mielenkiintoinen muistomerkki Venehjärvellä syntyneille ja asuneille esi-isillemme. Muistomerkki tullaan paljastamaan Pokkojuhlassa 27. elokuuta Venehjärvellä.

Oulussa pidetty toinen Lesosten suku-

Lesosten lippu liehuu Seurahuoneen katolla Oulun kaupungin asukkaiden ihasteltavana.

juhla oli erittäin onnistunut ja seuraavat sukujuhlat järjestetään parin vuoden päästä.

SARI HEIMONEN
Sukuseura Lesonen ry
puheenjohtaja

”Piettelemähes virras en ru

Alina Čuburova johtaa nyt Nuori Karjala -liittoa

Nuori Karjala -liitol on uuzi piälikkö - Alina Čuburova. Neijisty hyvin tunnemmo, mondu vuotta Alina oli endizen liiton piälikön Natalja Antonovan sijahine, yhtes on ruattu äijän da kehitetty liiton ruaduo. Kui iellehpäi rubieu ruadamah liitos neidine, sih näh pagizimmogi.

Äijängo vuotta jo olet Nuores Karjalas? Kenbo sinuu nevoi tulemah liittoh, kuibo tiijustit liitos?

- Tulin Nuoreh Karjalah, konzu opastuin toizel vuozikursal yliopistos, se oli 2003 vuozzi. Jongoi kaheksa vuotta olen liitos. Enzimäi minun kel pagizi Natalja Pellinen, hänen kel yhtes opastuimmo da nygöi ruammo Nuores Karjalas. Häi enne minuu tiijusti liitos sen sillozes piälikös Jekaterina Maksimovas. Tuli sit minulluo pertih yhteiskois da rubei pagizemah karjalazien omaničentunnos, karjalan kielen da karjalazen kultuuran säilyttämizes nuorien keskes, niilöis ruadolois, kudamii myö iče voimmo luadie mejän rahvahan hyväkse. Muga erähänny sygyzyyllan myö yhteiskois n: o 8 kirjutimmo liittolazien hakemukset.

Konzu sinus tuli liiton piälikön sijahine?

- Piämiehen sijahizekse tuln silloi, konzu Nuoren Karjalan piäliköксе rodi Natalja Antonova, se oli kylmykuul vuvvennu 2006. Konzu kerähmöl pagizimmo sidä, ken vois olla hänen sijahine, minä rohkenin da sanoin, ku minä tahtozin ruadua yhtes Nataljan kel. Ylen tahtoin jäähä liiton hallindoh, minä näin ku Natalja voi äijän luadie liittoh nähte, silmät paloi hänel silloi, häi saigi minuu silloi omah puoleh.

Nygöi ylen hyvin tiijät, midä da kui pidäy ruadua liitos, pidäygo sinun mieles midätah täs ruavos muuttua vai rubiet jatkamah liiton endisty ruaduo, kuda-

mua myö hyvin tiijämmö?

- Muuttamah liiton ruaduo en rubie, sendäh gu en olluh sen aluhpanijan- nu, sidä aluh panemas oldih nuoret vie 1990-vuozien allus, konzu minä vie školah käin. Olen sidä mielder, ku hyö oigieh ellendettih sen, midä pidäy ruadua, minä en ni tullus liittoh, ku se ollus toizin.

Tiettäväine, joga johtajal on omii mie- lii, ga ruavon tarkoitus on jogahizel sama - ruado mejän muamankielien da kultuuroin hyväkse. Tarkoitn tiä karjalan, vepsän da suomen kielder. Pidäy mustua, ku liiton ustuavah on kirjutettu kolmen Karjalas eläjän itämerensuomelazen kan- zan kannatus. Olen sidä mielder, ku tädä

keli liitos novvatammo da kai nämä kol- me kanzua nähtäh liiton kannatustu.

Midä uuttu projektua on mieles tode- vuttua?

- Oh, piäs on äijy ajatustu. On mondu tiedoprojektua. Tahtozimmo enämbän ruadua Karjalan tiedomiehien kel, sem- mite Kielen, literatuurun da histourien instituutan kel. Pidäs jatkua Čičiliušku- tyttiteatran kehitysty. Projektat, kudamii todevuttamas ollah Natalja Antonova (Kielipezä-projektu) da Aleksei Tsika- rev (Suomelas-ugrilazen nuorien tule- vazuon paja -projektu) ollah liitole tär- giet, toinah niilöis tulou uuttu ajatustu da projektua. Ka ommo vie. Enzimäi pi-

bie, rubien ruadamah vai”

Natalja Antonova (vas.) da Alina Čuburova ovat entinen da uusi piälikkö Nuores Karjalas.

däy pidiä enzimäine liiton hallindon kerähmö, paista rahvahien kel, toinah heil jo on uuttu ajatustu.

Ongo sinun mieles tärgei ku liitos olis äijy liittolastu? Lembi-illačus Natalja Antonova pagizi juuri sidä, ku pidäy enämbi rahvastu suaja omah puoleh, ku liitos olis tuhanzii ristikanzoi.

- Minule, Alina Čuburovale, ei ole tärgei, äijygo rahvastu on sit libo täs liitos, tärgei on se, ku liiton ruado olis nägevis da sit olis tolkuu da hyödy. Ezimerkikse voin tuvva Trias-liiton, kudamah myös kuulun. Liitos on kaikkiedah kaheksa hengie, ga liiton ruavos tietäh (en varua sanuo muga) kaikkis Ven'an suomelas-ug-

rilazis tazavallois da alovehis, Suomesgi.

Ga minule, liiton piälikköle, onnuako liittolazien lugu pidäs olla tärgei. Yksielpäi hyvä on, konzu liitto vai löyhkiä liittolazien suurel luvul, sit karjalazel kultuural on kannattajua, on keh uskuo da kenen puoleh kiändyö. Toizielpäi, nenne luvut myö näemmö vai liittolazien hake muksis. Sit pidäy ruadua sikse, ku nämä rahvas, kudamil on vai hakemus kirjutettu, ruvettas tottu ruadamah da yhtymäh projektoih. Kui tämä luadie, tänäpäi vie en tiijä. Ga rubien duumaimah.

Nuorel Karjalal on ainos olluh yhteisruado toizien liittoloin kel, kenen kel tuliel rubiet da tahtozit ruadua vie?

- Ebäilemättäh jatkammo yhteisruado meijän endizien Ven'an da Suomen partn'ouroin kel. Uuzinnu roitah Turku-linnan Kalevalan naizien liitto, Päivännouzu-Suomen yliopisto Jovensuus da Kondupohjan naizien liitto Sovremennitsi.

Ongo sinun mieles tärgei suaja nuorii kylisgi kehittämäh karjalan kielyda da karjalastu kultuurua, kuibo täl alal duumaičet ruadua?

- Ruado piirilöis ainos on meil "kibej" kyzymys. Myö ylen tahtozimmo, ku meijän kel yhtes ruattas kyläläzet nuoret, ga kuibo heidy täh ruadoh suaja, vie en tiijä. Sih niškoi pidäy äijy ruadajua dai varua. Tiettäväine, myö endizelleh rubiemmo kuččumah meijän projektoih da pidoloih kyläläzii, toinah rodieugi mostu projektua, kudamat roitah juuri kyläläzih niškoi. Himoittas uskuo sih.

Nuori Karjala on äijän kerdua paissuh sih näh, ku meil pidäy suaha oma resurukeskus, ku oldas omat tilat, ku oldas omat ruadajat. Midä mielydä sih niškoi olet? Kes rippuu tämän keskuksen avuandu da midä Nuori Karjala sih niškoi tahtos ruadua?

- Myö pagizimmo da rubiemmo pagizemah, ku itämerensuomelazile kanzoile, semmite nuorile pidäy tämä keskus. Nuoren Karjalan tilat ei pätä sih niškoi, midä vuotetah tänäpäi meis. Kaikin olemmo sidä mielydä, ku enziks tämän keskuksen avuandu pidäs olla tär-

gei vallasolijoile, toinah ei tazavallan piämiehele, ga ministroile. Moizen keskuksen avuanduhäi vaikuttas tazavallan imidžah, sen tulieh kultuurizeh, etnopolittizeh da etnokielellizeh kehitykseh. Meijän liittolazien joukos on rahvastu, kudamat voidas ruadua täs keskukses, kehittä sen ruado, todevuttua projektoi, kudamat tuvvah tovellizen hyövyn da avun itämerensuomelazile kanzoile.

Toivommo sinule lykkyy ruavos, ei bo se ruado sinule uuzi ole, ga yhtelläh vikse vaigevustu voi tulla.

- Passibo. Ruado ei ole minule uuzi, ga virgu on tottu uuzi. Kenlienne tundiellulois sanoi: "Minun mieles suureh da vagavah virgah on helpombi piästä, migu pyzyö sit". En rubie piettelemähes virras, rubien ruadamah vai. Uskon ku liittolazet autetah minuu.

JELENA FILIPPOVA

Fakta:

Alina Čuburova

- On tunguon karjalaine.
- Vuvvennu 2007 loppi Petroskoin valdivonyliopiston itämerensuomelazien kielien da kultuuruan tiedokunnan karjalan da vepsän kielen ozaston.
- Vuozinnu 2007-2008 ruadoi Vienan Karjalan toimitukses.
- Vuozinnu 2008-2009 oli ruavos Karjalan raadivon kanzalliskielyzes toimitukses.
- Vuvves 2009 opastuu Smol'nii-taido- da tiedoinstituutan magistratuuras Piiteris, sih nähte on suannuh Ford-fondan stipendien. Tänävuon loppou opastundan.
- Vuvves 2003 on Nuores Karjalas.
- On myös Trias-liiton da Karjalan Rahvahan liittolaine.
- On Čičiliušku-tyttiteatran artistu, teatras Alina on ihan allusलगajen, jo kuuzi vuottu.

Sivistysseuran puheenjohtaja ei sittenkään vaihtunut

Karjalan Sivistysseuran vuosikokouksen jatkokokous valitsi Kari Kemppisen edelleen seuran puheenjohtajaksi. Valinta tehtiin äänestyksessä, jossa vastaehdokkaana oli ekonomi Eeva-Kaisa Linna. Kemppinen sai jatkokauden äänin 31-25.

Karjalan Heimo teki 10 kysymystä puheenjohtaja Kari Kemppiselle.

1. Millaisessa hengessä Karjalan Sivistysseuran jatkokokous käytiin lauantaina 28.5. Helsingissä?

- Paikalle saapui runsaasti ympäri maata jäsenistöä, yhteensä 56 henkilöä. Ilmapiiiri oli odottavan jännittynyt, sillä olihan kysymyksessä seuramme historiassa melko epätavallinen tilaisuus, ylimääräinen yhdistyksen kokous. Yleensä yhdistyksen vuosikokouksiin osallistuu noin 30 henkilöä.

2. Sivistysseuran hallitus muuttui aika paljon. Keitä he ovat?

- Kyllä, hallitukseen valittiin kerralla kuusi uutta jäsentä. Normaalistihan vuosikokouksissa valitaan kolmen erovuoroisen tilalle uudet jäsenet ja useasti, jos he ovat käytettävissä, on heidät valittu uudelle kolmivuotiskaudelle. Maantieteellisesti osa uusista jäsenistä asuu Pohjois-Suomessa ja osa pääkaupunkiseudulla. Hallituksen ikärakenne nuorentui samalla hieman.

3. Millä mielellä itse jatkat nyt seuran johdossa? Millaisin suunnitelmin työtä jatketaan?

- Ensinnäkin kiitän jäsenistöä luottamuksesta ja tuesta uudelleen valintani osalta. Jäsenistö hyväksyi Rovaniemellä pidetyn vuosikokouksen yhteydessä toimintaan painottuvan toimintasuunnitelman, joka viitoittaa hallituksen työtä ja suunnitelmia.

- Ensimmäisessä hallituksen järjestäytymiskokouksessa sovitaan ja päätetään yhdessä toimintavuoden toimenpiteistä. Nyt uuden hallituksen tehtäväksi tulee monien vuosien jälkeen uuden rahastonhoitajan valinta.

4. Mitä asioita ja toimintaa käyt nyt erityisellä voimalla kohentamaan?

- Ylimääräisen kokouksen ja Rovaniemen vuosikokouksen poikkeukselliset ja erikoiset tilanteet eivät ole kunnialliseksi runsaat sata vuotta toimineelle seurallamme. Eheyden ja luottamuksen palauttaminen kaikkien jäsenten tuella on varmasti päällimmäinen asia, johon paneudumme ja tarvitsemme kaikkia jäseniä. Eripuraisuus ja resurssien tuhlaaminen eivät ole oikeita rakennusaineita muuttuvassa maailmassa ja toimiessamme heimohenkisesti.

5. Kiistaa aiheutti Rovaniemen kokouksessa puheenjohtajalle suunniteltu palkkio. Miten asia nyt ratkaistiin?

- Koska ylimääräinen kokous ei käsitellyt kokouskutsussa mainittua korjattua toimintasuunnitelmaa eikä tulo- ja menoarviota, jotka Rovaniemen vuosikokouksen jäljelle jääneet hallituksen jäsenet olivat toimeksiantona saaneet ja valmistelleet, jäi Rovaniemen vuosikokouksen äänestyspäätös voimaan eli puheenjohtajalle ei makseta palkkiota.

6. Vaikuttiko parin kuukauden epäselvä

Karjalan Sivistysseuran puheenjohtaja Kari Kemppinen istuu vuosikokouksessa puheenjohtajana toimineen Seija Jalaginin vieressä.

aika jollakin tavalla heikentäen seuran toimintaa?

- Kyllä vaikutti ja varsin pitkältä ajalta. Hallitus hieroi ja valmisteli lähes kaikissa kevään kokouksissaan Rovaniemen vuosikokoukseen toimintasuunnitelmaa ja tulo- ja menoarviota eikä kyennyt toimimaan täysipainoisesti.

- Tilannetta heikensi ratkaisevasti vuosikokouksen poikkeuksellisuus, josta seurasi hallituksen laatiman ehdotuksen kaatuminen sekä hallituksen ja asiantuntijajäsenten eroamiset. Jäljelle jäi toimintakyvytön ”tynkähallitus” valmistelemaan juuri päättynyttä ylimääräistä yhdistyksen kokousta. Sanoisin, että epäselvän ajan pituus on neljä kuukautta ja heinäkuu on jo ovella, jolloin toimistomme on suljettuna. Tämä vuosi on seurallamme lähes menetetty vuosi - valitettavasti.

7. Missä seuraavat Heimopäivät pidetään ja vaihtuuko hallituksessa silloin useita jäseniä?

- Seuraavat Heimopäivät järjestetään 31.3.-1.4.2012 ja vuosikokous pidetään 31.3. Lahdessa - tervetuloa ja aika jo nyt allakkaan! Vuosittain hallituksessa on sääntöjen mukaan erovuorossa kolme jäsentä. Toivottavasti nyt tapahtuneen kaltaisia vaihtumisia ei tapahdu, sillä hallitustyöskentely vaatii ja edellyttää pitkäjänteisyyttä sekä sitoutumista ja se on myös osa jatkuvaa oppimisprosessia.

8. Millaisena näet Karjalan Sivistysseuran kymmenen vuoden kuluttua?

- Toivon, että seuran tekemää työtä arvostetaan edelleen ja se motivoi uusia jäseniä liittymään itä- ja rajakarjalaista kulttuuria vaalivaan seuraamme. Edelleen toivon, että tätä kautta saavutamme tuolla osa-alueella johtavan ja tunnustetun sekä arvostetun aseman muiden silmissä - teoilla ja toimillamme. Tähän työhön tarvitsemme kaikkien jäsenten sitoutunutta panosta.

9. Jos saisit kolme toivetta kuin taikalamputa, mitä toivoisit Karjalan Sivistysseuralle?

- Ensimmäiseksi nuoria mukaan toimintaan. Toiseksi kaikissa alaosastoissa toimivat henkilöt Karjalan Sivistysseura ry:n jäseniksi, ei vapaamatkustajia, sillä suuremman ryhmän vaikutusvoima on resurssi, joka näkyy ja saa yhdessä enemmän aikaan. Kolmanneksi työrauhaa ja iloista heimohenkeä. Kyräily, vehkeily ja tosiasioiden vääristely eivät vie eteenpäin eivätkä voi olla kenenkään tavoitteita.

10. Mikä on oma lempitapasi viettää kesää?

- Kesäpaikkamme on omaisuudenhoitoprojekti, jossa riittää puuhaa vuodesta ja vuodenajasta toiseen. Lukeminen vie ajatukset arjesta ja opettaa uutta.

Uusi hallitus

Puheenjohtaja: Kari Kemppinen.

Jäsenet: Seija Jalagin, Simo Kannelsuo, Kari Kontu, Tuomas Nurmela, Pekka Pamilo, Markku Pottonen, Mari Rajamaa, Senni Timonen ja Pekka Vaara.

Karjalan Heimo esittelee hallituksen tarkemmin seuraavassa numerossaan!

Valentina Kovalenko johtaa Uhut-seuraa

Uhut-Seura valitsi kahdeksan vuotta puheenjohtajan tehtäviä hoitaneelle Svetlana Staskoitille seuraajaksi Valentina Kovalenkon. Hän on suomen kielen opettaja Kalevalan keskikoulusta ja ollut pitkään seuran jäsen.

Valentinalla on myös paljon yhteyksiä Suomussalmen oppilaitoksiin. Hän osaa puhua hyvää suomen kieltä. Hänellä on miehensä Volodjan kanssa kaunis omakotitalo Krasnoarmeiskaja-kadun päässä. Jarmo Rantanen esittelee viime kesänä valitun puheenjohtajan.

Kuka olet ja mistä tulet?

- Olen Valentina Kovalenko, kotoisin Kalevalasta. Pidän itseäni karjalaisena, vaikka isäni oli venäläinen. Kuulun Teodor (Huotari) Potapoviin. Suku on Hirvisalmesta. Hänen tyttärensä Maria (Maikki) Kirillova (1897-1965) oli minun isoäitini ja Mikko Kirillov (1896-1938) Ohta-kylästä oli minun isoisäni. Olen vähän tutkinnut sukujuuriani.

- Koko ikäni olen asunut Kalevalassa, muutamia vuosia Petroskoissa, yliopistossa opiskelun aikana.

Mikä on varhaisin lapsuusmuistosi?

- Parahia lapsuusmuistoja jäi mummosta, kun starinoi elämästään varsinkin silloin, kun kylässä kävi muita mummieja. Hyö tsaijua juotessaan taikkuttajessaan muistelivat muinaisaikoja, jopa lauloivat. Siitä jälkeenpäin sain tietää, että he olivatkin Uhtuan kuuluisimmat runonlaulajat, M. Mihejeva, T. Pertunen...

Miten pärjäsit koulussa?

- Koulussa menestyin hyvin. En epäilytkään, että pääsenkö pääkaupunkiin opiskelemaan ja varsinkin lukemaan suomea, vaikka koulussa en lukenut sitä. Vieraana kielenä oli englanti.

Mitä pelkää?

- Minua pelottaa epävarmuus.

Suututko helposti?

- En suutu helposti, mutta pitkään

Valentina Kovalenko
bunukkansa kanssa

muistan loukkaajan. Olen jo siinä iässä, että minua ei ole mistä moittia, olen se mikä olen enkä muutu miksikään.

Kenet haluaisit tavata?

- Haluaisin joka päivä tavata omia lapsia ja lapsenlapsia.

Mistä haaveilet?

- Haaveena on nähdä omaa kotikylää kukoistavana, menestyksellisenä ja aito-karjalaisena.

Mikä saa sinut hyvälle tuulelle?

- On monta asiaa, joka saa minut hyvälle tuulelle. Tänä päivänä kouluun tulvani lapset tervehtivät minua karjalaksi - ja päivä onnistui.

Mitä teet vapaa-aikana?

- Vapaa-aikana teen kotihommia, hiihdän, autan jääkiekkjoukkuetta, kesäaika menee pihatöissä ja kasvihuoneessa. Joskus matkustan mieheni kanssa.

Minkäläisestä ruoasta pidät, kuka sen tekee?

- Pidän perusruoasta, eniten mieheni laittamasta.

Mikä kirja tai elokuva on painunut mieleesi?

- Tällä hetkellä luen vain Vienan Karjalan kauppamiehistä. Muista luetuista kirjoista jäi mieleen Sofi Oksasen Puhdistus. Tykkään historiallisista romaaneista.

Mitä et halua katsoa televisios-ta?

- Mitättömät, tyhjänpäiväiset ohjelmat jätän katsomatta. Saippua-elokuvat ovat inhottavia.

Minkälainen on maailma 50 vuoden kuluttua?

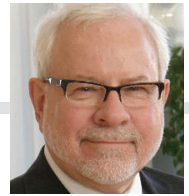
- Toivoisin, että 50 vuoden päästä maailma ei muuttuisi pahasti ja nykyaikaiset teknologiat käytettäisiin vain ihmisen hyväksi.

Mikä on paras paikka asua?

- Paras paikka asua? Missä olet syntynyt, siellä oletkin tarpeellinen - venäläisen sananlasku kertoo. Olen samaa mieltä.

• PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Kari Kemppinen

Heimohenkinen yhteistyö jatkuu

Seuramme vuosikokous 9.-10.4. Rovaniemellä oli monella tapaa poikkeuksellinen. Se kykeni esityslistan mukaisesti päättämään monista asioista yksimielisesti ja sopuisti, mutta hallituksen laatiman toimintasuunnitelman toteuttamiseen liittyvää tulo- ja menoarviota osa paikalla olleista jäsenistä ei voinut hyväksyä, vaan vaati epätavallista äänestysmenettelyä, joka kohdistui puheenjohtajalle ehdotetun palkkion maksamiseen.

Vallitseva hyvä tapa ja kokoustekniikka vuosikokouksissa on se, että ehdotukset joko hyväksytään tai hylätään (mutta ei koskaan avata osiin ja äänestetä). Jos ehdotus hylätään, se palautetaan hallitukselle, jolloin vuosikokous antaa hallitukselle evästyksen sen uudelleen valmistelemiseksi.

Kun hallituksen ehdotusta ei äänestyksessä hyväksytty, ilmoitti allekirjoittanut, että ei ole käytettävissä valittaessa puheenjohtajaa. Tämän jälkeen lähes kaikki paikalla olleet hallituksen jäsenet ja hallituksen asiantuntijatehtävissä toimineet pyysivät eroa.

Kokousta yritettiin jatkaa vielä seuraavanakin päivänä – tuloksetta. Vuosikokous teki päätöksen: ”Loput hallituksen jäsenet valmistelevat ehdotuksen syntyneen tilanteen ratkaisemiseksi ja kutsuvat koolle yhdistyksen ylimääräisen kokouksen.”

Vuosikokouksen jälkeen hallituksesta erosi lisäksi muitakin jäseniä – hallitukseen jäi vain yksi jäsen (ei-erovuoroinen) ja kolme erovuoroista sekä puheenjohtaja.

Ylimääräinen yhdistyksen kokous järjestettiin 28.5.2011 Helsingissä. Sen luonne ja sisältö oli yhdellä sanalla ilmaisten: erikoinen. Hallituksen laatimaa, vuosikokouksen antaman toimeksiannon mukaisesti laadittua, kokouksutsun mukaista esityslistaa ei hyväksytty. Osa paikalla olleista jäsenistä (heistä osa oli myös ehdotuksen laatineita, hallitukseen jääneitä jäseniä) äänestyi toisenlaisen – uuden asioiden esityslistan, jonka mukaan kokouksessa valittiin vain puheenjohtaja ja hallitukseen jäsenet – molemmat asioita, jotka jäivät Rovaniemellä avoimiksi.

Yhdistyksen ylimääräisen kokouksen kutsun mukaiselta esityslistalta jätettiin kokonaan käsittelemättä muutettu toi-

mintasuunnitelma vuodelle 2011 ja korjattu tulo- ja menoarvio vuodelle 2011. Näiltä osin Rovaniemen vuosikokouksessa äänestyksin tehdyt päätökset jäivät siis voimaan.

Yhdistyksen ylimääräisessä kokouksessa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin allekirjoittanut ja hallitukseen valittiin seuraavat jäsenet: Seija Jalagin, Simo Kannelsuo, Kari Kontu, Tuomas Nurmela, Pekka Pamilo, Markku Pottonen, Mari Rajamaa, Senni Timonen ja Pekka Vaara.

Hallitukseen jäänyt ainut ei-erovuoroinen, entinen seuran puheenjohtaja Ritva Kivi, pyysi kokouksen tapahtumien pyörteissä lopulta eroa. Hallituksen jäseniksi tuli kerralla kuusi uutta henkilöä ja keski-ikä nuoreni. Tästä on hyvä jatkaa seuran jäsenistön viitoittamalla ja hyväksymällä, toimintaan painottuvan toimintasuunnitelman mukaisella, perinteitä kunnioittavalla ja vaalivalla tavalla.

Sivistys on vanhanaikainen sana. Jokainen aika määrittelee sen sisällön uudelleen. Seuratoimintakin voi sivistää – vaikka kertomalla ihmisille tietoja, jotka innostavat avaamaan ovia ja etsimään uusia maailmoja. Uusien ovien takaa voi löytyä sydäntä pakahduttavia aarteita, avarampia maisemia ja sisältöä elämään.

Sivistyksestä on hyödyn lisäksi monenlaista hupia.

Lainaan Minna Lindgrenin sanoja: ”Opin joka hetki uutta, vaikka etupäässä vanhentunutta uutta, mutta se ei himmennä oppimisen iloa.” Näin hän kertoi kun oli aloittanut oman kulttuurikurssinsa.

Olen sisäistänyt samanlaisen oppimisen ilon, se on avannut uusia ovia, tuonut sisältöä elämäni. Sitä samaa iloa toivon teille kaikille – sillä me tarvitsemme toisiamme.

Kiitos Ystävät, kiitos luottamuksesta ja kannatuksesta – heimohenkinen yhteistyömme jatkuu...

Hyvää kesää!

KARI KEMPPINEN
puheenjohtaja

ILMOITUS